

Staða launafólks á Íslandi

*Niðurstöður spurningakönnunar meðal
félagsfólks Bárunnar*

Mars 2024

Staða launafólks á Íslandi. Niðurstöður spurningakönnunar meðal félagsfólks Bárunnar.

Útgefandi: Varða – Rannsóknastofnun vinnumarkaðarins
Höfundar: Maya Staub og Kristín Heba Gísladóttir.
Úrvinnsla tölfraðilegra gagna: Maya Staub og Sigrún Ólafsdóttir

Guðrúnartún 1, 105 Reykjavík
Sími: 535 5629
Netfang: rannvinn@rannvinn.is
Vefsíða Vörðu: rannvinn.is
ISBN númer: 978-9935-532-35-0

© Varða – Rannsóknastofnun vinnumarkaðarins, 2024

Efnisyfirlit

1	Inngangur.....	1
2	Aðferð.....	2
2.1	Fyrirlögn.....	2
2.2	Svarhlutfall.....	2
2.3	Vigtun gagna.....	2
2.4	Mælingar.....	4
2.5	Marktækniþróf.....	5
3	Niðurstöður.....	6
3.1	Staða á vinnumarkaði.....	8
3.2	Fjárhagsstaða.....	12
3.2.1	Ná endum saman.....	13
3.2.2	Geta mætt óvæntum 80 þúsund króna útgjöldum.....	14
3.2.3	Fjárhagsstaða betri eða verri en fyrir ári.....	15
3.2.4	Efnislegur skortur.....	16
3.2.5	Fjárhagsaðstoð.....	18
3.2.6	Yfirdráttur, smálán, bílalán og önnur skammtímalán.....	20
3.2.7	Fjárhagslegt sjálfstæði.....	21
3.2.8	Fjárskortur komið í veg fyrir að hægt sé að greiða þætti fyrir börn.....	22
3.2.9	Samantekt - fjárhagsstaða Bárufélaga.....	26
3.3	Staða á húsnæðismarkaði.....	27
3.3.1	Staða á húsnæðismarkaði.....	27
3.3.2	Gerð húsnæðis.....	28
3.3.3	Stærð húsnæðis.....	29
3.3.4	Hentugleiki húsnæðis.....	30
3.3.5	Skipt um húsnæði.....	31
3.3.6	Byrði húsnæðiskostnaðar.....	32
3.3.7	Fjárhagsstaða launafólks eftir stöðu á húsnæðismarkaði.....	33
3.3.8	Samantekt – staða Bárufélaga á húsnæðismarkaði.....	38
3.4	Heilsufar.....	40
3.4.1	Líkamlegt heilsufar.....	40

3.4.2	Andlegt heilsufar.....	41
3.4.3	Samantekt - heilsufar Bárufélaga.....	44
3.5	Mismunun á vinnumarkaði.....	45
	Heimildarskrá	46
	Viðauki I	47

Töfluyfirlit

Tafla 1. Flokkun aðildarféлага vegna vigtunar gagna.....	3
Tafla 2. Svarhlutfall og lokavog vigtunarflokka.....	4
Tafla 3. Lýðfræðileg samsetning.....	7
Tafla 4. Staða á vinnumarkaði.....	9
Tafla 5. Starfsgreinar.....	10
Tafla 6. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman.....	13
Tafla 7. Geta mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar.....	14
Tafla 8. Fjárhagsstaða betri eða verri en fyrir ári.....	15
Tafla 9. Efnislegur skortur.....	17
Tafla 10. Fjöldi þátta sem efnislegur skortur er á.....	18
Tafla 11. Fjárhagsaðstoð á síðastliðnum 12 mánuðum.....	19
Tafla 12. Fjárhagsaðstoð (samanteknir þættir) á síðastliðnum 12 mánuðum.....	20
Tafla 13. Yfirdráttur, smálán/skammtímalán, húsnæðislán, bílalan, námslán eða lán hjá vini/fjölskyldumeðlim.....	21
Tafla 14. Geta séð fyrir sjálfu sér og börnum án aðstoðar.....	22
Tafla 15. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn.....	23
Tafla 16. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn (samanteknir þættir).....	25
Tafla 17. Staða á húsnæðismarkaði.....	28
Tafla 18. Gerð húsnæðis.....	29
Tafla 19. Stærð húsnæðis.....	30
Tafla 20. Hversu vel eða illa hentar húsnæði.....	31
Tafla 21. Hversu oft skipt um húsnæði síðastliðin fimm ár.....	32
Tafla 22. Byrði húsnæðiskostnaðar.....	33
Tafla 23. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman eftir stöðu á húsnæðismarkaði.....	34
Tafla 24. Geta mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar eftir stöðu á húsnæðismarkaði.....	35
Tafla 25. Skortur á efnislegum gæðum. Greint eftir stöðu á húsnæðismarkaði.....	36
Tafla 26. Byrði húsnæðiskostnaðar eftir stöðu á húsnæðismarkaði og gerð lána.....	37
Tafla 27. Líkamlegt heilsufar.....	41
Tafla 28. Hlutfall launafólks sem finnur nánast daglega fyrir neikvæðum andlegum einkennum.....	43
Tafla 29. Mismunun á íslenskum vinnumarkaði á undanförunum tveimur árum.....	45

1 Inngangur

Varða – Rannsóknastofnun vinnumarkaðarins hefur árlega lagt fyrir kannanir um stöðu launafólks á Íslandi innan aðildarfélaga Alþýðusambands Íslands (ASÍ) og BSRB. Markmið kannananna er að varpa ljósi á fjárhagsstöðu, stöðu á húsnæðismarkaði og líkamlega og andlega heilsu launafólks ásamt annarra atriða.

Í janúar 2024 var lögð fyrir könnun meðal félagsfólks innan aðildarfélaga heildarsamtakanna tveggja og voru niðurstöður hennar birtar í skýrslu í mars 2024 (sjá Varða – Rannsóknastofnun vinnumarkaðarins, 2024).

Í þessari skýrslu er greint sérstaklega frá stöðu félagsfólks Bárunnar og eru niðurstöðurnar settar fram í samanburði við félagsfólk í öðrum aðildarfélögum innan ASÍ og BSRB. Aðferð könnunarinnar í heild og sérvinnslunnar er lýst í 2. kafla. Í 3. kafla er greint frá niðurstöðum könnunarinnar. Fyrst er greint frá lýðfræðilegri samsetningu, þá er greint frá fjárhagsstöðu launafólks, stöðu á húsnæðismarkaði, heilsufari og síðast frá mismunun á íslenskum vinnumarkaði.

2 Aðferð

Notað er heildarþýðisúrtak (e. total population sampling) sem er ein af tegundum markvissra úrtaka (purposive sampling) og er skilgreint þýði félagar í aðildarfélögum ASÍ og BSRB. Varða hefur ekki aðgang að félagaskrám aðildarfélaganna og hafa félögin sjálf milligöngu um að virkja félagsfólks sitt til þátttöku.

2.1 Fyrirlögn

Formaður BSRB og forseti ASÍ sendu formönnum allra aðildarfélaga (19 félaga innan BSRB og 44 innan ASÍ) tölvupóst og óskuðu eftir aðstoð þeirra við að koma könnuninni á framfæri við félagsfólk. Formenn aðildarfélaganna fengu upplýsingatexta um könnunina á íslensku, ensku og pólsku til að senda í tölvupósti til félagsfólks og voru jafnframt hvött til að senda sms skilaboð og hafa hlekk inn á „mínum síðum“.

Könnunin var opin frá 4. janúar 2024 til 17. janúar 2024. Hún var rafræn og aðgengileg með hlekk og hægt að svara könnuninni einu sinni á hverri IP-tölu. Svarendum gafst færi á að svara henni á íslensku, ensku eða pólsku.

2.2 Svarhlutfall

Könnunin er ætluð öllu félagsfólki heildarsamtaka ASÍ og BSRB. Greiðandi félagar innan 44 aðildarfélaga ASÍ voru 143.406 í október 2023. Innan BSRB voru í janúar 2023 samtals 24.494 félagar í 19 aðildarfélögum. Í þýðinu voru því samtals 167.900 einstaklingar. Könnuninni svöruðu 21.095 félagar og svarhlutfallið 12,6%. Í sérgreiningunni eru svör félagsfólks Bárunnar sérstaklega greind. Alls eru 2.992 félagar í Bárinni, 472 svöruðu og svarhlutfallið því 15,8%.

2.3 Vigtun gagna

Þar sem að notast er við heildarþýðisúrtak í könnuninni sem gerir Vörðu kleift að safna upplýsingum án þess að hafa aðgang að þýðisskrá eru gögnin vigtuð út frá þekktum eiginleikum þýðisins til að þau endurspegli sem best þýðið í heild sinni. Til vigtunarinnar er félagatal beggja heildarsamtakanna nýtt og út frá því vigtuð eftir kyni og aðildarfélögum. Við vigtunina er aðildarfélögum innan ASÍ og BSRB var skipt í flokka eftir eðli þeirra starfa sem félagsmenn í viðkomandi félögum sinna.

Tafla 1. Flokkun aðildarfélaga vegna vigtunar gagna

Vigtunarflokkur	Félög
ASÍ 1	AFL-Starfsgreinafélag, Aldan stéttarfélag, Báran stéttarfélag, Drífandi stéttarfélag, Eining – Iðja, Framsýn stéttarfélag, Stéttarfélag Vesturlands, Stéttarfélagið Samstaða, Verkalýðs- og sjómannafélag Bolungarvíkur, Verkalýðs- og sjómannafélag Keflavíkur og nágrennis, Verkalýðs- og sjómannafélag Sandgerðis, Verkalýðsfélag Akraness, Verkalýðsfélag Grindavíkur, Verkalýðsfélag Snæfellinga, Verkalýðsfélag Suðurlands, Verkalýðsfélag Vestfirðinga, Verkalýðsfélag Þórshafnar, Sjómannafélag Eyjafjarðar, Sjómannafélag Ólafsfjarðar, Sjómannafélagið Jötunn
ASÍ 2	Efling stéttarfélag, Verkalýðsfélagið Hlíf
ASÍ 3	Félag verslunar- og skrifstofufólks á Akureyri, Verslunarmannafélag Skagfirðinga, VR.
ASÍ 4	Félag íslenskra rafvirkja, Félag íslenskra símamanna, Félag rafeindavirkja, Félag rafiðnaðarmanna Suðurlandi, Félag tæknifólks, Rafiðnaðarfélag Norðurlands, Rafiðnaðarfélag Suðurnesja, BYGGIÐN - félag byggingamanna, Félag iðn- og tæknigreina, Félag járníðnaðarmanna Ísafirði, Félag málmíðnaðarmanna Akureyri, Iðnsveinafélag Skagafjarðar, ÞINGIÐN, Grafía - stéttarfélag í prent- og miðlunargreinum, MATVÍS, VM - Félag vélstjóra og málm-tæknimanna, Mjólkurfræðingafélag Íslands, LEIÐSÖGN - stéttarfélag leiðsögumanna, Flugfreyjufélag Íslands
BSRB 1	Félag opinberra starfsmanna á Austurlandi, FOSS - stéttarfélag í almannaþjónustu, Kjölur - stéttarfélag starfsmanna í almannaðjónustu, Starfsmannafélag Húsavíkur, Starfsmannafélag Suðurnesja, Starfsmannafélag Vestmannaeyjabæjar, Starfsmannafélag Garðabæjar, Starfsmannafélag Hafnarfjarðar, Starfsmannafélag Kópavogs, Starfsmannafélag Mosfellsbæjar, Póstmannafélags Íslands
BSRB 2	Sameyki - stéttarfélag í almannaðjónustu, Félag starfsmanna Stjórnarráðsins.
BSRB 3	Landssamband lögreglumanna, Landssamband slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna, Tollvarðafélag Íslands, Félag flugmálastarfsmanna ríkisins, Félag íslenskra flugumferðarstjóra
BSRB 4	Sjúkraliðafélag Íslands

Þar sem að könnunin byggir á heildarþýðisúrtaki þar sem allir aðildarfélagar eiga jafna möguleika á að taka þátt er öllum vigtunarflokkunum gefin úrtaksvogin 1. Lokavogin er svo reiknuð út með því að deila svarhlutfalli viðkomandi flokks í úrtaksvogina. Vigtunaraðferðina má sjá í töflu 2.

Í ljósi þess að einungis örfá aðildarfélög innan ASÍ og BSRB bjóða upp á kynskráninguna „kvár“ eða „annað“ var eingöngu hægt að vigta gögnin út frá konum og körlum. Af þeirri ástæðu var ákvörðun tekin um að flokka kvár og kynsegin fólk með konum. Þetta var gert á forsendum kynjakerfisins þar sem bæði konur, kvár og kynsegin fólk er samfélagslega undirskipað körlum en best væri ef hægt væri að vigta gögnin í samræmi við raunverulega kynupplifun.

$$\frac{\text{Úrtaksvog}}{\text{Svarhlutfall}} * 100 = \text{Lokavog}$$

Tafla 2. Svarhlutfall og lokavog vigtunarflokka.

Vigtunarflokkur	Fjöldi í þýði	Fjöldi svara	Svarhlutfall	Úrtaksvog	Lokavog
ASÍ 1					
Karlar	22.043	2061	9,3%	1	10,695
Konur	17.572	2337	13,3%	1	7,519
ASÍ 2					
Karlar	18.954	1861	9,8%	1	10,185
Konur	16.747	2149	12,8%	1	7,793
ASÍ 3					
Karlar	20.680	1991	9,6%	1	10,387
Konur	25.053	2832	11,3%	1	8,846
ASÍ 4					
Karlar	19.666	1721	8,8%	1	11,427
Konur	2.691	311	11,6%	1	8,653
BSRB 1					
Karlar	3.770	490	13,0%	1	7,694
Konur	4.229	1681	39,7%	1	2,516
BSRB 2					
Karlar	5.962	759	12,7%	1	7,855
Konur	6.510	1617	24,8%	1	4,026
BSRB 3					
Karlar	1.523	335	22,0%	1	4,546
Konur	517	112	21,7%	1	4,616
BSRB 4					
Karlar	66	20	30,3%	1	3,300
Konur	1.917	694	36,2%	1	2,762

2.4 Mælingar

Andleg líðan: Við mat á andlegri líðan var notast við Patient Health Questionnaire (PHQ-9) sem er einfaldur níu spurninga sjálfsmatskvarði sem hefur verið þýddur á íslensku og rannsakaður með tilliti til réttmætis og áreiðanleika. Kvarðinn metur einkenni þunglyndis og alvarleika þess (Andri Steinþór Björnsson et al., 2018). Spurt var um hversu oft á síðustu tveimur vikum viðkomandi hefði fundið fyrir hverju einkenni fyrir sig á fjörgildum skala (0 = alls ekki, 1 = nokkra daga, 2 = meira en helmings tímans, 3 = nánast alla daga). Spurt var um eftirfarandi einkenni: 1) Lítill áhugi eða gleði við að gera hluti. 2) Verið niðurdregin/n/ð, dapur/döpur/dapurt eða vonlaus/t. 3) Átt erfitt með að sofna eða sofa alla nóttina. 4) Þreyta og orkuleysi. 5) Lystarleysi eða ofát. 6) Liðið illa með sjálfa/n/t þig eða fundist að þér hafi mistekist eða ekki staðið þig í stykkinu gagnvart sjálfum/sjálfri/sjálfru þér eða fjölskyldu þinni. 7) Erfiðleika með einbeitingu, t.d. við að lesa blöðin eða horfa á sjónvarp. 8) Hreyft þig eða talað svo hægt að aðrir hafa tekið eftir því. Eða hið gagnstæða – verið svo eirðarlaus/t eða óróleg/ur/t að þú hreyfðir þig miklu meira en venjulega. 9) Hugsað um að það væri betra að þú værir dáin/n/ð eða hugsað um að skaða þig á einhvern hátt (Agnes Agnarsdóttir et al., e.d.). Hver svarandi gat fengið 0-27 stig. Hér eru 10 eða fleiri stig metin

sem slæm andleg heilsa (Kroenke & Spitzer, 2002). Þeir sem merkja ekki við neina spurningu fá brottfallsgildi. Þeir sem merkja við a.m.k. eina spurningu en svara ekki öllum spurningunum finna ekki fyrir þeim einkennum sem þeir merkja ekki við og fá gildið 0 í stað brottfallsgildis. Heilsan er því ekki verri en gögnin segja til um.

Skortur á efnislegum gæðum: Fjárhagsstaða var metin með nokkrum spurningum þar með talið spurningum sem saman mæla efnislegan skort samkvæmt skilgreiningu sem Hagstofa Evrópusambandsins og Hagstofa Íslands nota. Spurt var hvort einhver níu staðhæfinga ætti við um heimili svarenda. Staðhæfingarnar voru: 1) Vanskil á leigu, húsnæðislánnum eða öðrum lánnum vegna fjárskorts á síðastliðnum 12 mánuðum. 2) Hef ekki efni á að fara árlega í vikulangt frí með fjölskyldu. 3) Hef ekki efni á kjöti, fiski eða sambærilegri grænmetismáltíð að minnsta kosti annan hvern dag. 4) Get ekki mætt óvæntum útgjöldum. 5) Hef hvorki efni á heimsíma né farsíma. 6) Hef ekki efni á sjónvarpstæki. 7) Hef ekki efni á þvottavél. 8) Hef ekki efni á bíl. 9) Hef ekki efni á að halda húsnæði nægjanlega heitu. Samkvæmt skilgreiningu búa þau við skort sem búa á heimili sem þrír af ofantöldum þáttum eiga við um (Hagstofa Íslands, 2022d).

2.5 Marktæknipróf

Persons kí-kvaðrat próf (χ^2) var notað til að reikna út tölfræðilega marktækni. Prófið metur hvort marktækur munur er á milli mismunandi hópa í tíðnitöflum. Miðað var við 95% vikiörk, * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$.

3 Niðurstöður

Fjallað er um niðurstöður sérvinnslunnar í fimm köflum, þar sem staða félagsfólks Bárunnar er borin saman við stöðu félagsfólks í öðrum aðildarfélögum innan ASÍ og BSRB. Í kafla 3.1. er greint frá stöðu á vinnumarkaði. Kafli 3.2 fjallar um fjárhagsstöðu félagsfólksins. Kafli 3.3. um stöðu Bárufélaga á húsnæðismarkaði. Kafli 3.4. um líkamlega og andlega heilsu og kafli 3.5 um mismunun á íslenskum vinnumarkaði.

Tafla 3 sýnir lýðfræðilega samsetningu innan Bárunnar í samanburði við önnur aðildarfélög innan ASÍ og BSRB. Samsetning Bárunnar er frábrugðin samsetningu annarra aðildarféлага, sérstaklega þegar litið er til aldurs, uppruna og menntunar. Hlutfall innflytjenda í Bárunni er þó nokkuð herra en almennt innan aðildarféлага ASÍ og BSRB (41,2% á móti 29,5%) og einnig er herra hlutfall Bárufélaga 40 ára og yngri (55,9% á móti 47%). Sömuleiðis er nokkuð herra hlutfall með grunnskólapróf eða sambærilegt (32,1% á móti 18%).

Ríflega helmingur Bárufélaga eru karlar (53,8%) en 45,6% eru konur. Einungis 0,5% félagsfólks er kvár. Flestir svarendur innan Bárunnar eru á aldrinum 30 ára og yngri (28,5%), þá 31-40 ára (27,4%) og því næst 41-50 ára (18,3%) og 51-60 ára (14,8%). Lægst er hlutfall féлага í elsta aldurshópnum 61 árs og eldri (11%). Þegar litið er til uppruna sést að ríflega helmingur féлага eru innfæddir (55,3%) en 41,2% eru innflytjendur og 3,5% eru með erlendan bakgrunn (sjá skilgreiningu í viðauka I). Stærstur hluti féлага Bárunnar eru í sambúð eða 57,2%. Af þeim eru 31,9% með börn. 30,7% eru einhleyp og 12% einhleypir foreldrar. Yfirgnæfandi meirihluti félagsfólksins er búsett á Suðurlandi (89,8%). Mun lægra hlutfall er búsett á Höfuðborgarsvæðinu (4,8%), Suðurnesjum (2%) og Austurlandi (1,1%) og enn lægra hlutfall í öðrum landshlutum. Þegar litið er til menntunar sést að tæplega þriðjungur Bárufélaga hefur lokið grunnskólanámi eða sambærilegu (32,1%). Fimmtungur hefur lokið framhaldsskólaprófi eða sveinsprófi (20,6%) og 16,2% starfstengdu námi á framhaldsskólastigi. Lægra hlutfall hefur lokið grunnnámi á háskólastigi (10%), framhaldsnámi á háskólastigi (8,6%) diplómaprófi (6,1%), iðnmeistaraprófi (2,7%) eða öðru námi (3,7%).

Tafla 3. Lýðfræðileg samsetning.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>N</i>	<i>P</i> -gildi
<i>Kyn</i>					
Konur	45,6%	44,4%	44,5%	20.991	0,000**
Karlar	53,8%	55,3%	55,2%		
Kvár	0,5%	0,3%	0,3%		
<i>Aldur</i>					
30 ára og yngri	28,5%	22,8%	22,9%	20.939	0,000**
31 – 40 ára	27,4%	24,2%	24,3%		
41 – 50 ára	18,3%	20,5%	20,4%		
51 – 60 ára	14,8%	18,1%	18,0%		
61 árs og eldri	11,0%	14,5%	14,4%		
<i>Uppruni</i>					
Innfæddir	55,3%	66,6%	66,3%	19.406	0,000**
Innflytjendur	41,2%	29,5%	29,8%		
Með erlendan bakgrunn	3,5%	3,9%	3,9%		
<i>Fjölskyldustaða</i>					
Í sambúð með barn/börn	31,9%	31,9%	31,9%	20.194	0,000**
Í sambúð	25,3%	31,4%	31,3%		
Einhleypir foreldrar	12,0%	10,0%	10,1%		
Einhleypir	30,7%	26,7%	26,8%		
<i>Menntun</i>					
Grunnskólanám eða sambærilegt	32,1%	18,0%	18,3%	20.312	0,000**
Starfstengt nám á framhaldsskólastigi	16,2%	12,4%	12,5%		
Framhaldsskólapróf eða sveinspróf	20,6%	27,9%	27,7%		
Iðnmeistarapróf	2,7%	5,9%	5,9%		
Diplómapróf	6,1%	7,1%	7,1%		
Grunnnám á háskólastigi (BA, BSc, BEd)	10,0%	15,5%	15,4%		
Framhaldsnám á háskólastigi (MA, MSc, PhD)	8,6%	9,7%	9,7%		
Annað	3,7%	3,5%	3,5%		
<i>Búseta</i>					
Austurlandi	1,1%	5,7%	5,6%	20.827	0,000**
Höfuðborgarsvæðinu	4,8%	60,7%	59,3%		
Norðurlandi eystra	0,5%	8,5%	8,3%		
Norðurlandi vestra	0%	1,8%	1,8%		
Suðurlandi	89,8%	7,5%	9,5%		
Suðurnesjum	2,0%	6,8%	6,7%		
Vestfjörðum	0,2%	2,7%	2,7%		
Vesturlandi	0,5%	5,2%	5,1%		
Í Grindavík en búsett/ur annars staðar vegna aðstæðna	0%	0,2%	0,2%		
Erlendis	0,6%	0,4%	0,4%		
Annað	0,5%	0,5%	0,5%		

3.1 Staða á vinnumarkaði

Tafla 4 sýnir stöðu á vinnumarkaði, starfsvettvang og starfshlutfall annars vegar meðal félaga Bárunnar og hins vegar innan annarra aðildarféлага ASÍ og BSRB. Mikill meirihluti Bárufélaga eru í launuðu starfi (83,2%) sem er svipað hlutfall og innan annarra aðildarféлага ASÍ og BSRB (82,7%). Ögn hærra hlutfall Bárufélaga er í atvinnuleit (2,2% á móti 1,4%) og í fæðingarorlofi eða tímabundnu leyfi frá störfum (2,7% á móti 1,4%). Hins vegar er lægra hlutfall Bárufélaga sjálfstætt starfandi (1,7% á móti 2,3%), á eftirlaunum (1,6% á móti 2,8%) og í námi og vinnu (4,6% á móti 6,2%). Svipað hlutfall Bárufélaga og félagsfólks annarra stéttarféлага er í veikindaleyfi á launum (1,4% á móti 1,7%), í námi og ekki í vinnu (0,5% á móti 0,4%) og á örorkulífeyri, sjúkradagpeningum eða endurhæfingarlífeyri (1,1% á móti 0,8%).

Meirihluti Bárufélaga starfar hjá einkareknum fyrirtækjum (59,5%) sem er þó ögn lægra hlutfall samanborið við félagsfólk annarra stéttarféлага (65,7%). Næst hæst er hlutfall Bárufélaga sem starfar hjá sveitarfélagi (16%) og er það lítið hærra en meðal annarra stéttarféлага (13,2%). Einnig starfar hærra hlutfall Bárufélaga hjá ríki (12,8% á móti 10%) og hjá sjálfseignarstofnunum eða félagasamtökum (5,2% á móti 3,7%). Lægra hlutfall Bárufélaga starfar hins vegar hjá opinberum hlutafélögum í meirihlutaeigu ríkis eða sveitarfélags (1,8% á móti 3,7%).

Mikill meirihluti Bárufélaga er í fullu starfi, eða 70,3% sem er þó ögn lægra hlutfall en meðal félagsfólks annarra aðildarféлага ASÍ og BSRB (76,6%). Hærra hlutfall Bárufélaga en félagsfólks annarra stéttarféлага er í 75%-99% starfshlutfalli (13% á móti 9,3%) og 50%-74% starfshlutfalli (8,6% á móti 6,8%) en svipað hlutfall er í 1%-49% starfshlutfalli (6% á móti 5,9%).

Tafla 4. Staða á vinnumarkaði.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>N</i>	<i>P</i> -gildi
<i>Staða á vinnumarkaði</i>					
Í launuðu starfi	83,2%	82,7%	82,7%	18.192	0,000**
Í veikindaleyfi á launum	1,4%	1,7%	1,7%		
Sjálfstætt starfandi /Atvinnurekandi	1,7%	2,3%	2,2%		
Á eftirlaunum	1,6%	2,8%	2,8%		
Í námi og ekki í vinnu	0,5%	0,4%	0,4%		
Í námi og vinnu	4,6%	6,2%	6,1%		
Atvinnuleitandi	2,2%	1,4%	1,4%		
Á örorkulífeyri, sjúkradagpeningum eða endurhæfingarlífeyri	1,1%	0,8%	0,8%		
Í fæðingarorlofi eða tímabundnu leyfi frá störfum	2,7%	1,4%	1,5%		
Annað	1,0%	0,3%	0,3%		
<i>Starfsvettvangur</i>					
Hjá einkareknu fyrirtæki	59,5%	65,7%	65,5%	17.202	0,000**
Hjá ríki	12,8%	10,0%	10,0%		
Hjá sveitarfélagi	16,0%	13,2%	13,3%		
Hjá opinberu hlutafélagi í meirihlutaeigu ríkis eða sveitarfélags	1,8%	3,7%	3,7%		
Hjá sjálfseignarstofnun eða félagasamtökum	5,2%	3,7%	3,8%		
Vil ekki svara	4,8%	3,7%	3,7%		
<i>Starfshlutfall</i>					
1%–49%	6,0%	5,9%	5,9%	17.194	0,000**
50%–74%	8,6%	6,8%	6,8%		
75%–99%	13,0%	9,3%	9,4%		
100%	70,3%	76,6%	76,5%		
Vil ekki svara	2,2%	1,3%	1,3%		

Tafla 5 sýnir þær starfsgreinar sem Bárufélagar starfa við í samanburði við annað félagsfólk innan ASÍ og BSRB. Algengast er að félagsfólk Bárunnar starfi í matvælaframleiðslu (16,4%), sem jafnframt er starfsgrein sem Bárufélagar starfa við í mun meira mæli samanborið við annað félagsfólk (3%). Bárufélaga starfa einnig í nokkru mæli við afgreiðslu, þjónustu og útkeyrslu á vörum (16%), við fræðslu-, uppeldis-, kennslu- og tómstundastörf (12,3%), í heilbrigðisþjónustu (10,9%), í byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð (9,8%) og í mótuneytum og á veitingarhúsum (9,5%).

Þegar litið er til starfsgreinaskiptingar Bárufélaga eftir kyni má sjá að mun herra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarla starfa við fræðslu-, uppeldis-, kennslu- og tómstundastarf (22% á móti 4,1%), heilbrigðisþjónustu (18,2% á móti 4,7%) og nokkuð herra hlutfall í mótuneytum og á veitingarhúsum (12,4% á móti 7%) og við ræstingar (8,6% á móti 2,9%). Aftur á móti starfar mun herra hlutfall Bárúkarla en Bárúkvenna við afgreiðslu, þjónustu og útkeyrslu á vörum (21% á móti 10%) og við byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð (17,5% á móti 0,5%). Nokkuð svipað hlutfall karlar og kvenna starfa við matvælaframleiðslu (15,8% á móti 16,9%).

Tafla 5. Starfsgreinar.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Heilbrigðisþjónusta	18,2%	15,4%	15,4%	0,000**
Fræðslu-, uppeldis, kennslu og tómstundastarf	22,0%	14,6%	14,8%	N = 7.767
Afgreiðsla, þjónusta og útkeyrsla á vörum	10,0%	12,0%	12,0%	
Ræstingar	8,6%	6,1%	6,1%	
Byggingastarfsemi og mannvirkjagerð	0,5%	1,0%	1,0%	
Fiskvinnsla	1,0%	2,1%	2,0%	
Fiskveiðar	0%	0,2%	0,2%	
Matvælaframleiðsla	15,8%	2,2%	2,5%	
Framleiðsla	0,5%	2,2%	2,2%	
Mötuneyti og veitingahús	12,4%	6,4%	6,6%	
Ferðaþjónusta og farþegaflutningar	3,4%	8,5%	8,4%	
Stjórnsýsla, fjármálaþjónusta, upplýsingatækni og almenn skrifstofustörf	7,2%	24,5%	24,1%	
Almannaöryggi og dómsmál	0%	0,9%	0,9%	
Umsjón með fasteignum, baðstöðum og mannvirkjum	0%	1,0%	1,0%	
Menning- og skapandi greinar	0,5%	1,7%	1,7%	
Stóriðja, fráveita, rafmagns- og hitaveita, sorphirða, námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu	0%	1,1%	1,1%	
Annað	0%	0,1%	0,1%	
<i>Karlar</i>				
Heilbrigðisþjónusta	4,7%	4,1%	4,1%	0,000**
Fræðslu-, uppeldis, kennslu og tómstundastarf	4,1%	4,5%	4,5%	N = 9.410
Afgreiðsla, þjónusta og útkeyrsla á vörum	21,0%	19,4%	19,5%	
Ræstingar	2,9%	1,7%	1,7%	
Byggingastarfsemi og mannvirkjagerð	17,5%	13,4%	13,5%	
Fiskvinnsla	3,5%	2,8%	2,8%	
Fiskveiðar	1,2%	2,3%	2,3%	
Matvælaframleiðsla	16,9%	3,6%	3,9%	
Framleiðsla	7,0%	5,5%	5,6%	
Mötuneyti og veitingahús	7,0%	4,3%	4,4%	
Ferðaþjónusta og farþegaflutningar	5,9%	7,7%	7,7%	
Stjórnsýsla, fjármálaþjónusta, upplýsingatækni og almenn skrifstofustörf	1,2%	14,7%	14,4%	
Almannaöryggi og dómsmál	0%	2,7%	2,6%	
Umsjón með fasteignum, baðstöðum og mannvirkjum	1,2%	3,5%	3,5%	
Menning- og skapandi greinar	0%	1,5%	1,5%	
Stóriðja, fráveita, rafmagns- og hitaveita, sorphirða, námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu	5,9%	8,1%	8,1%	
Annað	0%	0,2%	0,1%	

*Framhald á næstu síðu

<i>Öll</i>				
Heilbrigðisþjónusta	10,9%	9,2%	9,2%	0,000**
Fræðslu-, uppeldis, kennslu og tómstundastarf	12,3%	9,1%	9,1%	<i>N</i> = 17.177
Afgreiðsla, þjónusta og útkeyrsla á vörum	16,0%	16,1%	16,1%	
Ræstingar	5,5%	3,7%	3,7%	
Byggingastarfsemi og mannvirkjagerð	9,8%	7,8%	7,8%	
Fiskvinnsla	2,3%	2,4%	2,4%	
Fiskveiðar	0,6%	1,3%	1,3%	
Matvælaframleiðsla	16,4%	3,0%	3,3%	
Framleiðsla	4,1%	4,0%	4,0%	
Mötuneyti og veitingahús	9,5%	5,3%	5,4%	
Ferðaþjónusta og farþegaflutningar	4,7%	8,1%	8,0%	
Stjórnsýsla, fjármálaþjónusta, upplýsingatækni og almenn skrifstofustörf	3,9%	19,1%	18,8%	
Almannaöryggi og dómsmál	0%	1,9%	1,8%	
Umsjón með fasteignum, baðstöðum og mannvirkjum	0,6%	2,4%	2,3%	
Menning- og skapandi greinar	0,2%	1,6%	1,6%	
Stóriðja, fráveita, rafmagns- og hitaveita, sorphirða, námugróftur og vinnsla hráefna úr jörðu	3,2%	4,9%	4,9%	
Annað	0%	0,1%	0,1%	

3.2 Fjárhagsstaða

Fjárhagsstaða launafólks á vinnumarkaði var metin í könnuninni út frá ýmsum spurningum. Spurt var hversu auðvelt eða erfitt væri að ná endum saman, hvort svarendur gætu mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar, hvort þeir hafi fengið fjárhagsaðstoð, byggju við efnislegan skort, hvort þeir væru með yfirdrátt, smálán eða bílalán og hvort fjárhagsstaða þeirra væri betri eða verri nú en fyrir ári síðan.

Í lífskjararannsókn Hagstofu Íslands má finna mælingar á skorti á efnislegum gæðum (Hagstofa Íslands, 2022d), hversu auðvelt eða erfitt fólk á með að ná endum saman, hvort það geti mætt 180.000 kr. óvæntum útgjöldum (Hagstofa Íslands, 2022a) og einnig hvort fólk hafi fengið fjárhagsaðstoð frá sveitafélagi (Hagstofa Íslands, 2020). Þessar mælingar svipar að mörgu leyti til þeirra mælinga sem Varða notar í könnuninni.

Samkvæmt niðurstöðum Hagstofunnar bjó 4,2% landsmanna við skort á efnislegum gæðum árið 2021. Staða fólks er þó breytileg eftir stöðu á húsnæðismarkaði en 2,4% þeirra sem eru í eigin húsnæði búa við skort á efnislegum gæðum en hlutfallið er 10,9% meðal þeirra sem eru í leiguhúsnæði (Hagstofa Íslands, 2022d). Eins voru árið 2021 um 24% landsmanna sem áttu erfitt með að ná endum saman en hlutfallið er mun hærra hjá einhleypum foreldrum eða 51,5% (Hagstofa Íslands, 2022a). Hlutfall þeirra sem ekki gat mætti 180.000 kr. óvæntum útgjöldum var 22,5% árið 2021, en það hlutfall var einnig mun hærra meðal einhleypra foreldra eða 41,1%.

Samkvæmt niðurstöðum Hagstofunnar bjó 12,8% heimila við íþyngjandi byrði af húsnæðiskostnaði árið 2021. Það hlutfall er þó mun hærra meðal leigjenda eða 27% (Hagstofa Íslands, 2022b).

3.2.1 Ná endum saman

Niðurstöður um hversu auðvelt eða erfitt er fyrir Bárufélaga að ná endum saman í samanburði við annað launafólk innan aðildarfélaganna ASÍ og BSRB eru birtar í töflu 6. Taflan sýnir að staða Bárufélaga er á heildina litið ögn verri en staða félaga annarra stéttarfélaganna ASÍ og BSRB. Ögn lægra hlutfall Bárufélaga á mjög auðvelt (7,1% á móti 9,6%) auðvelt (12,3% á móti 14,5%) og nokkuð auðvelt (33% á móti 33,6%) með að ná endum saman. Aftur á móti á herra hlutfall Bárufélaga nokkuð erfitt (27,9% á móti 25,2%) og erfitt (10,5% á móti 9%) með að ná endum saman en ögn lægra hlutfall á mjög erfitt með það (4,4% á móti 5,5%). Taflan sýnir auk þess að herra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarla á mjög erfitt (5,2% á móti 3,7%), erfitt (11,1% á móti 10,1%) og nokkuð erfitt (32,1% á móti 24,3%) með að ná endum saman.

Tafla 6. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Mjög auðvelt	5,6%	7,9%	7,8%	0,000** N = 8.594
Auðvelt	12,0%	13,8%	13,8%	
Nokkuð auðvelt	29,5%	34,8%	34,6%	
Nokkur erfitt	32,1%	26,1%	26,3%	
Erfitt	11,1%	8,7%	8,8%	
Mjög erfitt	5,2%	6,2%	6,2%	
Vil ekki svara	4,7%	2,6%	2,6%	
<i>Karlar</i>				
Mjög auðvelt	8,5%	11,0%	10,9%	0,000** N = 10.489
Auðvelt	12,7%	15,1%	15,0%	
Nokkuð auðvelt	36,0%	32,6%	32,6%	
Nokkur erfitt	24,3%	24,6%	24,5%	
Erfitt	10,1%	9,2%	9,2%	
Mjög erfitt	3,7%	4,9%	4,9%	
Vil ekki svara	4,8%	2,7%	2,8%	
<i>Öll</i>				
Mjög auðvelt	7,1%	9,6%	9,5%	0,000** N = 19.083
Auðvelt	12,3%	14,5%	14,4%	
Nokkuð auðvelt	33,0%	33,6%	33,5%	
Nokkur erfitt	27,9%	25,2%	25,3%	
Erfitt	10,5%	9,0%	9,0%	
Mjög erfitt	4,4%	5,5%	5,4%	
Vil ekki svara	4,7%	2,7%	2,7%	

3.2.2 Geta mætt óvæntum 80 þúsund króna útgjöldum

Spurt var hvort þátttakendur gætu mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum í dag án þess að stofna til skuldar. Niðurstöðurnar sýndar í töflu 7. Lægra hlutfall félagsfólks Bárunnar en félagsfólks annarra stéttarféлага gæti mætt svo háum óvæntum útgjöldum (46,9% á móti 51,5%) og að sama skapi er hærra hlutfall Báruféлага sem ekki gæti mætt svo háum útgjöldum (42,6% á móti 37,2%). Svipað hlutfall Báruféлага og annarra sagðist ekki vita hvort þau gætu mætt svo háum útgjöldum (9,7% á móti 9,8%).

Niðurstöðurnar sýna jafnframt að hærra hlutfall Bárukvenna en Bárukarla (48,9% á móti 37,2%) gæti ekki mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum. Að sama skapi er hærra hlutfall karla en kvenna innan Bárunnar sem telur sig geta mætt svo háum óvæntum útgjöldum (53,2% á móti 39,5%). Nokkuð svipað hlutfall Bárukvenna og Bárukarlar telja sig ekki viss hvort þau geti mætt svo háum útgjöldum án þess að stofna til skuldar (9,8% á móti 9,6%)

Tafla 7. Geta mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Já	39,5%	46,7%	46,5%	0,000**
Nei	48,9%	41,1%	41,3%	N = 8.568
Veit ekki	9,8%	10,5%	10,5%	
Vil ekki svara	1,7%	1,7%	1,7%	
<i>Karlar</i>				
Já	53,2%	55,5%	55,4%	0,000**
Nei	37,2%	34,1%	34,1%	N = 10.468
Veit ekki	9,6%	9,2%	9,2%	
Vil ekki svara	0%	1,3%	1,3%	
<i>Öll</i>				
Já	46,9%	51,5%	51,4%	0,000**
Nei	42,6%	37,2%	37,4%	N = 19.036
Veit ekki	9,7%	9,8%	9,8%	
Vil ekki svara	0,8%	1,5%	1,5%	

3.2.3 Fjárhagsstaða betri eða verri en fyrir ári

Pátttakendur voru beðnir um að svara hvort fjárhagsstaða þeirra væri betri eða verri en fyrir ári og eru niðurstöðurnar birtar í töflu 8. Ögn hærra hlutfall Bárufélaga samanborið við félagsfólk annarra stéttarféлага metur fjárhagsstöðu sína mun betri (7,4% á móti 5,9%) eða nokkuð betri (20,3% á móti 18,1%). Lægra hlutfall Bárufélaga metur fjárhagsstöðu sína eins og fyrir ári síðan (32,1% á móti 36%) og nokkuð verri en fyrir ári síðan (23% á móti 25,8%). Á hinn bóginn er hærra hlutfall Bárufélaga sem metur fjárhagsstöðu sína mun verri nú en fyrir ári síðan (16% á móti 12,9%).

Þegar litið er til stöðu Bárufélaga með tilliti til kyns má sjá að lægra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarlar meta fjárhagsstöðu sína mun betri (5,6% á móti 9%) og nokkuð betri (19,3% á móti 21,2%) en fyrir ári síðan. Hærra hlutfall kvenna metur fjárhagsstöðu sín eins og fyrir ári (34,3% á móti 30,2%) og einnig nokkuð verri (24% á móti 22,2%). Hins vegar er lægra hlutfall kvenna en karla sem meta fjárhagsstöðu sína mun verri en fyrir ári (15,5% á móti 16,4%).

Tafla 8. Fjárhagsstaða betri eða verri en fyrir ári.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Mun betri	5,6%	5,4%	5,4%	0,002**
Nokkuð betri	19,3%	17,3%	17,3%	<i>N</i> = 8.580
Eins og fyrir ári síðan	34,3%	36,9%	36,8%	
Nokkuð verri	24,0%	26,0%	25,9%	
Mun verri	15,5%	12,9%	13,0%	
Vil ekki svara	1,3%	1,6%	1,6%	
<i>Karlar</i>				
Mun betri	9,0%	6,2%	6,3%	0,000**
Nokkuð betri	21,2%	18,8%	18,8%	<i>N</i> = 10.488
Eins og fyrir ári síðan	30,2%	35,3%	35,2%	
Nokkuð verri	22,2%	25,6%	25,5%	
Mun verri	16,4%	12,9%	13,0%	
Vil ekki svara	1,1%	1,2%	1,2%	
<i>Öll</i>				
Mun betri	7,4%	5,9%	5,9%	0,000**
Nokkuð betri	20,3%	18,1%	18,2%	<i>N</i> = 19.068
Eins og fyrir ári síðan	32,1%	36,0%	35,9%	
Nokkuð verri	23,0%	25,8%	25,7%	
Mun verri	16,0%	12,9%	13,0%	
Vil ekki svara	1,2%	1,3%	1,3%	

3.2.4 Efnislegur skortur

Niðurstöður um þætti efnislegs skorts meðal félagsfólks Bárunnar annarsvegar og félagsfólks í öðrum aðildarfélögum ASÍ og BSRB hins vegar eru birtar í töflu 9. Hærra hlutfall Bárufélaga er í vanskilum á leigu eða lánum (7% á móti 5,6%), hefur ekki efni á árlegu fríi með fjölskyldu (24,8% á móti 22,8%), staðgóðri máltíð annan hvern dag (8,7% á móti 7,9%), geta ekki mætt óvæntum útgjöldum (32,6% á móti 29,3%) og hefur ekki efni á síma (2% á móti 1,2%). Mjög svipað/sama hlutfall Bárufélaga og félagsfólks annarra stéttarfélag hefur ekki efni á sjónvarpstæki (3,5% á móti 3,2%) og þvottavél (2,8% á móti 2,8%) en lægra hlutfall Bárufélaga hefur ekki efni á bíl (8,8% á móti 10,8%) og nægilegri upphitun (0,7% á móti 1,4%).

Þegar þættir efnislegs skorts eru skoðaðir eftir kyni innan Bárunnar sést að hærra hlutfall Bárukvenna en Bárúkarla er í vanskilum á leigu eða lánum (7,2% á móti 6,8%), hefur ekki efni á árlegu fríi með fjölskyldu (27,9% á móti 22%), kjötmáltíð eða sambærilegri grænmetismálið annan hvern dag (10,3% á móti 7,4%), geta ekki mætt óvæntum útgjöldum (38,3% á móti 27,7%) og hafa ekki efni á að kynda húsakynni nægilega vel (0,9% á móti 0,6%). Hins vegar er hærra hlutfall Bárúkarlar en Bárúkvænna sem ekki hefur efni á síma (3,4% á móti 0,5%), sjónvarpstæki (4,5% á móti 2,3%), þvottavél (4% á móti 1,4%) eða á bíl (10,2% á móti 7,2%).

Tafla 9. Efnislegur skortur.

	Báran	Önnur félög	Samtals	p-gildi
<i>Vanskil á leigu/lánunum</i>				
				<i>N = 18.020</i>
Konur og kvár	7,2%	5,3%	5,3%	0,001**
Karlar	6,8%	5,8%	5,8%	0,062
Öll	7,0%	5,6%	5,6%	0,000**
<i>Ekki árlegt frí með fjölskyldu</i>				
				<i>N = 18.020</i>
Konur og kvár	27,9%	25,1%	25,2%	0,008**
Karlar	22,0%	20,9%	20,9%	0,207
Öll	24,8%	22,8%	22,8%	0,004**
<i>Ekki efni á kjötmáltíð annan hvern dag</i>				
				<i>N = 18.021</i>
Konur og kvár	10,3%	8,8%	8,8%	0,027*
Karlar	7,4%	7,1%	7,1%	0,672
Öll	8,7%	7,9%	7,9%	0,044*
<i>Geta ekki mætt óvæntum útgjöldum</i>				
				<i>N = 18.021</i>
Konur og kvár	38,3%	32,1%	32,3%	0,000**
Karlar	27,7%	27,0%	27,0%	0,507
Öll	32,6%	29,3%	29,4%	0,000**
<i>Ekki efni á síma</i>				
				<i>N = 18.020</i>
Konur og kvár	0,5%	1,2%	1,2%	0,007**
Karlar	3,4%	1,2%	1,2%	0,000**
Öll	2,0%	1,2%	1,2%	0,000**
<i>Ekki efni á sjónvarpstæki</i>				
				<i>N = 18.021</i>
Konur og kvár	2,3%	3,3%	3,3%	0,015*
Karlar	4,5%	3,1%	3,1%	0,000**
Öll	3,5%	3,2%	3,2%	0,320
<i>Ekki efni á þvottavél</i>				
				<i>N = 18.022</i>
Konur og kvár	1,4%	3,0%	2,9%	0,000**
Karlar	4,0%	2,7%	2,7%	0,001**
Öll	2,8%	2,8%	2,8%	0,859
<i>Ekki efni á bíl</i>				
				<i>N = 18.021</i>
Konur og kvár	7,2%	10,6%	10,6%	0,000**
Karlar	10,2%	10,9%	10,9%	0,295
Öll	8,8%	10,8%	10,8%	0,000**
<i>Ekki nægileg upphitun</i>				
				<i>N = 18.020</i>
Konur og kvár	0,9%	1,2%	1,2%	0,214
Karlar	0,6%	1,5%	1,5%	0,001**
Öll	0,7%	1,4%	1,4%	0,001**

Í töflu 10 hafa verið teknir saman þeir níu þættir sem sýndir eru í töflu 9 og saman mæla efnislegan skort. Þau sem ekki hafa efni á þremur þáttum sem upptaldir eru búa samkvæmt skilgreiningu við efnislegan skort og þau sem ekki hafa efni á fjórum eða fleiri þáttum við verulegan efnislegan skort. Hlutfall Bárufélaga sem ekki þurfa að neita sér um neinn þeirra efnislegu þátta sem mældir voru er lægra en meðal annarra stéttarfélaganna innan ASÍ og BSRB (49,7% á móti 57,7%). Að sama skapi er hærra hlutfall Bárufélaga sem þarf að neita sér um einn (26,5% á móti 19,6%) og tvo þætti (13,6% á móti 11,6%). Aftur á móti er mjög svipað hlutfall Bárufélaga og félagsfólks annarra stéttarfélaganna sem býr við efnislega skort (6,2% á móti 6,3%) en ögn lægra hlutfall Bárufélaga býr við verulegan efnislegan skort (4,1% á móti 4,7%).

Þegar litið er til stöðu kvenna og karla innan Bárunnar má sjá að herra hlutfall karla en kvenna þarf ekki að neita sér um neinn þeirra efnislegu þátta sem mældir voru (52,5% á móti 46,4%). Að sama skapi er herra hlutfall kvenna sem þarf að neita sér um einn (27% á móti 26%) og tvo þætti (16,2% á móti 11,3%), auk þess sem þær búa einnig í meira mæli við efnislegan skort (6,7% móti 5,7%) Hins vegar er herra hlutfall karla en kvenna sem býr við verulegan efnislegan skort (4,5% á móti 3,6%).

Tafla 10. Fjöldi þátta sem efnislegur skortur er á.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Engin skortur	46,4%	54,9%	54,7%	0,000**
Einn þáttur	27,0%	20,4%	20,6%	N = 8.130
Tveir þættir	16,2%	12,4%	12,5%	
Efnislegu skortur	6,7%	7,2%	7,2%	
Verulegur efnislegur skortur	3,6%	5,0%	4,9%	
<i>Karlar</i>				
Engin skortur	52,5%	59,9%	59,8%	0,000**
Einn þáttur	26,0%	19,0%	19,1%	N = 9.892
Tveir þættir	11,3%	11,0%	11,0%	
Efnislegu skortur	5,7%	5,6%	5,6%	
Verulegur efnislegur skortur	4,5%	4,6%	4,6%	
<i>Öll</i>				
Engin skortur	49,7%	57,7%	57,5%	0,000**
Einn þáttur	26,5%	19,6%	19,8%	N = 18.022
Tveir þættir	13,6%	11,6%	11,7%	
Efnislegu skortur	6,2%	6,3%	6,3%	
Verulegur efnislegur skortur	4,1%	4,7%	4,7%	

3.2.5 Fjárhagsaðstoð

Hlutfall þeirra sem hafa fengið fjárhagsaðstoð síðasta árið meðal Bárufélaga og launafólks í öðrum stéttarfélögum eru birtar í töflu 11. Þær sýna að félagsfólk Bárunnar hefur í meira mæli þurft fjárhagsaðstoð á vegum sveitarfélags (3,5% á móti 2,8%), aðstoð frá ættingjum og vinum (17,4% á móti 16,4%) og fjárhagsaðstoð frá félags- eða hjálparsamtökum (2,4% á móti 1,8%). Hins vegar hefur Bárufólk í ögn minna mæli fengið mataraðstoð (1,7% á móti 2%).

Herra hlutfall Bárukvenna en Bárukarla hefur fengið fjárhagsaðstoð á vegum sveitafélags (5% á móti 2,2%), aðstoð frá vinum eða ættingjum (20,9% á móti 14,4%), fjárhagsaðstoð frá félags- eða hjálparsamtökum (2,7% á móti 2,2%). Mjög svipað hlutfall Bárukvenna og Bárukarla hafa fengið mataraðstoð (1,8% á móti 1,7%).

Tafla 11. *Fjárhagsaðstoð á síðastliðnum 12 mánuðum.*

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>p</i> -gildi
<i>Fjárhagsaðstoð á vegum sveitarfélags</i>				<i>N</i> = 18.280
Konur og kvár	5,0%	2,9%	3,0%	0,000**
Karlar	2,2%	2,8%	2,7%	0,156
Öll	3,5%	2,8%	2,8%	0,016*
<i>Aðstoð frá vinum eða ættingjum í formi matar- eða peningagjafa</i>				<i>N</i> = 18.281
Konur og kvár	20,9%	18,2%	18,3%	0,005**
Karlar	14,4%	15,0%	15,0%	0,487
Öll	17,4%	16,4%	16,5%	0,132
<i>Fjárhagsaðstoð frá félags- eða hjálparsamtökum</i>				<i>N</i> = 18.282
Konur og kvár	2,7%	1,5%	1,6%	0,000**
Karlar	2,2%	2,0%	2,0%	0,495
Öll	2,4%	1,8%	1,8%	0,004**
<i>Mataraðstoð</i>				<i>N</i> = 18.282
Konur og kvár	1,8%	2,0%	2,0%	0,529
Karlar	1,7%	2,0%	2,0%	0,331
Öll	1,7%	2,0%	2,0%	0,255

Í töflu 12 eru teknir saman þeir fjórir þættir sem sýndir eru í töflu 11. Hlutfallslega færri innan Bárunnar samanborið við félagsfólks annarra stéttarfélaga hefur ekki þurft þær tegundir aðstoðar sem spurt var um (77,8% á móti 80,1%). Að sama skapi er hærra hlutfall Bárufélaga sem hefur þurft á einni gerð aðstoðar að halda (20% á móti 17,1%). Ögn lægra hlutfall hefur þurft tvær tegundir aðstoðar (1,2% á móti 2,1%) en ögn hærra hlutfall á þremur til fjórum (1% á móti 0,7%) tegundum aðstoðar.

Þegar litið er til stöðu kvenna og karla innan Bárunnar sést að nokkuð hærra hlutfall karla en kvenna hefur ekki þurft þær tegundir aðstoðar sem spurt var um (82,2% á móti 72,2%). Að sama skapi er hærra hlutfall Bárúkvænna sem hefur þurft einna (24,6% á móti 16,1%) og tvær gerðir aðstoðar (1,8% á móti 0,6%). Hins vegar er ögn hærra hlutfall Bárúkarla sem hefur þurft þrjár til fjórar tegundir aðstoðar (1,2% á móti 0,9%).

Tafla 12. Fjárhagsaðstoð (samanteknir þættir) á síðastliðnum 12 mánuðum.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Enga aðstoð	72,7%	78,5%	78,4%	0,000**
Eina tegund aðstoðar	24,6%	18,5%	18,6%	<i>N</i> = 8.039
Tvær tegundir aðstoðar	1,8%	2,3%	2,3%	
Þrjár til fjórar tegundir aðstoðar	0,9%	0,7%	0,7%	
<i>Karlar</i>				
Enga aðstoð	82,2%	81,3%	81,4%	0,000**
Eina tegund aðstoðar	16,1%	16,0%	16,0%	<i>N</i> = 9.805
Tvær tegundir aðstoðar	0,6%	2,0%	1,9%	
Þrjár til fjórar tegundir aðstoðar	1,2%	0,7%	0,8%	
<i>Öll</i>				
Enga aðstoð	77,8%	80,1%	80,0%	0,000**
Eina tegund aðstoðar	20,0%	17,1%	17,2%	<i>N</i> = 17.844
Tvær tegundir aðstoðar	1,2%	2,1%	2,1%	
Þrjár til fjórar tegundir aðstoðar	1,0%	0,7%	0,7%	

3.2.6 Yfirdráttur, smálán, bílalán og önnur skammtímalán

Tafla 13 sýnir hlutfall félagsfólks Bárunnar annars vegar og félagsfólks ASÍ og BSRB hins vegar sem eru með yfirdrátt, smálán/skammtímalán, húsnæðislán, bílalán, námslán eða lán hjá vini/fjölskyldumeðlim. Nokkuð svipað hlutfall félagsfólks Bárunnar en félagsfólks annarra stéttarféлага er með yfirdrátt (32,9% á móti 32%), bílalán (28,8% á móti 27,8%) og lán hjá vini eða fjölskyldumeðlim (16,1% á móti 16,4%), en hvað þessa þætti varðaði mældist ekki tölfræðilega marktækur munur milli hópanna. Aftur á móti er hærra hlutfall Báruféлага með smálán/skammtímalán (21,1% á móti 15,5%) en lægra hlutfall með húsnæðislán (50,6% á móti 53,8%) og námslán (6,5% á móti 12,6%) .

Hærra hlutfall Bárúkvænna en Bárúkarla eru með yfirdrátt (38,6% á móti 28%), smálán/skammtímalán (21,9% á móti 20,3%), námslán (9,7% á móti 3,9%) og lán hjá vini eða fjölskyldumeðlim (17,6% á móti 14,8%). Svipað hlutfall er með bílalán (29% á móti 28,6%) en hærra hlutfall Bárúkarla en Bárúkvænna er með húsnæðislán (52,2% á móti 48,7%).

Tafla 13. Yfirdráttur, smálán/skammtímalán, húsnæðislán, bílalán, námslán eða lán hjá vini/fjölskyldumeðlim.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>p</i> -gildi
<i>Yfirdrátt</i>				<i>N</i> = 18.611
Konur og kvár	38,6%	32,0%	32,2%	0,000**
Karlar	28,0%	32,0%	31,9%	0,000**
Öll	32,9%	32,0%	32,0%	0,230
<i>Smálán/skammtímalán</i>				<i>N</i> = 18.611
Konur og kvár	21,9%	15,6%	15,7%	0,000**
Karlar	20,3%	15,5%	15,6%	0,000**
Öll	21,1%	15,5%	15,7%	0,000**
<i>Húsnæðislán</i>				<i>N</i> = 18.610
Konur og kvár	48,7%	53,6%	53,4%	0,000**
Karlar	52,2%	53,9%	53,9%	0,124
Öll	50,6%	53,8%	53,7%	0,000**
<i>Bílalán</i>				<i>N</i> = 18.611
Konur og kvár	29,0%	26,7%	26,7%	0,036*
Karlar	28,6%	28,7%	28,7%	0,937
Öll	28,8%	27,8%	27,8%	0,188
<i>Námslán</i>				<i>N</i> = 18.611
Konur og kvár	9,7%	15,0%	14,8%	0,000**
Karlar	3,9%	10,7%	10,5%	0,000**
Öll	6,5%	12,6%	12,5%	0,000**
<i>Lán hjá vini eða fjölskyldumeðlim</i>				<i>N</i> = 18.611
Konur og kvár	17,6%	16,7%	16,8%	0,368
Karlar	14,8%	16,1%	16,1%	0,115
Öll	16,1%	16,4%	16,4%	0,606

3.2.7 Fjárhagslegt sjálfstæði

Þátttakendur voru spurðir hvort þeir gætu séð fyrir sér og börnum sínum án aðstoðar frá maka eða öðrum og eru niðurstöðurnar birtar í töflu 14 meðal fólks í sambúð með börn og sambúðarfólk. Niðurstöðurnar sýna að ögn lægra hlutfall félagsfólks Bárunnar gæti séð fyrir sér og börnum sínum án aðstoðar maka/annarra (30,8% á móti 34,2%).

Þegar litið er til stöðu kvenna og karla innan Bárunnar sést að lægra hlutfall kvenna en karla búa við fjárhagslegt sjálfstæði. Tæplega sex af hverjum tíu konum innan Bárunnar gætu séð fyrir sér og sínum án aðstoðar annarra en það sama á við um lægra hlutfall karla (46,5%).

Tafla 14. Geta séð fyrir sjálfu sér og börnum án aðstoðar.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Já	21,3%	24,6%	24,6%	0,000**
Nei	59,6%	53,0%	53,2%	<i>N</i> = 5.179
Veit ekki/ Á ekki við	13,9%	18,5%	18,4%	
Vil ekki svara	5,2%	3,8%	3,8%	
<i>Karlar</i>				
Já	38,6%	41,5%	41,4%	0,000**
Nei	46,5%	38,8%	39,0%	<i>N</i> = 6.770
Veit ekki/ Á ekki við	11,4%	16,3%	16,2%	
Vil ekki svara	3,5%	3,4%	3,4%	
<i>Öll</i>				
Já	30,8%	34,2%	34,1%	0,000**
Nei	52,4%	45,0%	45,2%	<i>N</i> = 11.949
Veit ekki/ Á ekki við	12,6%	17,2%	17,1%	
Vil ekki svara	4,3%	3,6%	3,6%	

3.2.8 Fjárskortur komið í veg fyrir að hægt sé að greiða þætti fyrir börn

Svarendur sem voru með börn undir 18 ára á heimilinu voru beðnir um að svara hvort fjárskortur síðastliðna 12 mánuði hefði komið í veg fyrir að það gæti meðal annars greitt fyrir leikskólagjöld, frístund, skólamáltíðir, skipulagðar tómsundur, nauðsynlegan fatnað fyrir börnin sín og fleira. Niðurstöðurnar eru birtar í töflu 15.

Taflan sýnir að staða foreldra innan Bárunnar svipar nokkuð til stöðu foreldra í öðrum stéttarfélögum, en á sjö þáttum af þeim tólf sem spurt var um í könnuninni mældist ekki tölfræðilega marktækur munur milli foreldra í Bárunni og foreldra í öðrum stéttarfélögum. Þannig er svipað/sama hlutfall Bárufélaga og annarra sem ekki höfðu efni á að greiða fyrir skólagjöld í framhaldsskóla (2,9% á móti 3,2%), skólabækur eða annan námskostnað (4,5% á móti 4,5%), mat í skóla (5,7% á móti 6,7%), kostnað vegna skólaferðalaga eða annarra viðburða tengdum skóla (7,8% á móti 7,1%), kostnað við að halda afmæli eða veislur vegna barns (13,3% á móti 12,9%), fyrir afmælis-og/eða jólagjafir (18% á móti 16,8%) og eins næringarríkan mat og foreldrið telur barnið þurfa (13,8% á móti 14,4%). Hins vegar er ögn lægra hlutfall foreldra í Bárunni sem ekki höfðu efni á að greiða fyrir leikskólagjöld (2,1% á móti 4,8%), kostnað vegna skiplagðra tómsunda (13,2% á móti 15%) og kostnað vegna félagslífs (13% á móti 15,5%) en herra hlutfall sem ekki hafði efni á að greiða fyrir frístund (8,4% á móti 6,6%) og fyrir nauðsynlegan fatnað (20,3% á móti 14,3%).

Hærra hlutfall mæðra en feðra í Bárunni hafa ekki efni á að greiða fyrir leikskólagjöld (3% á móti 1,3%), mat í skóla (7,8% á móti 3,8%), kostnað vegna skiplagðra tómsunda (16,6% á móti

10,1%), kostnað vegna skólaferðalaga eða annarra viðburða tengdum skóla (10,8% á móti 5,1%), kostnað vegna félagslífs (20,5% á móti 6,3%), kostnað við að halda afmæli eða veislur vegna barns (19,6% á móti 7,6%), afmælis-og/eða jólagjafir (25,5% á móti 11,4%), nauðsynlegan fatnað (27,4% á móti 13,9%) og eins næringarríkan mat og foreldrið telur barnið þurfa (23,5% á móti 5,1%). Hins vegar er hærra hlutfall feðra en mæðra sem ekki hafa efni á að greiða fyrir frístund (8,9% á móti 7,8%), skólagjöld í framhaldsskóla (3,8% á móti 2%) og skólabækur eða annan námskostnað (5,1% á móti 3,9%).

Tafla 15. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn.

	Báran	Önnur félög	Samtals	p-gildi
<i>Leikskólagjöld</i> N = 7.697				
Konur og kvár	3,0%	4,9%	4,9%	0,014*
Karlar	1,3%	4,8%	4,7%	0,000**
Öll	2,1%	4,8%	4,8%	0,000**
<i>Gjöld fyrir frístundaheimili</i> N = 7.700				
Konur og kvár	7,8%	6,3%	6,4%	0,096
Karlar	8,9%	6,8%	6,9%	0,019*
Öll	8,4%	6,6%	6,7%	0,005**
<i>Skólagjöld í framhaldsskóla</i> N = 7.698				
Konur og kvár	2,0%	3,3%	3,3%	0,035*
Karlar	3,8%	3,1%	3,1%	0,207
Öll	2,9%	3,2%	3,2%	0,579
<i>Skólabækur eða annan námskostnað s.s. tölvubúnað fyrir framhaldsskólanema</i> N = 7.698				
Konur og kvár	3,9%	4,5%	4,5%	0,421
Karlar	5,1%	4,6%	4,6%	0,487
Öll	4,5%	4,5%	4,5%	0,965
<i>Mat í skóla (í gegnum mataráskriftir eða á annan hátt)</i> N = 7.699				
Konur og kvár	7,8%	7,9%	7,9%	0,946
Karlar	3,8%	5,8%	5,7%	0,014*
Öll	5,7%	6,7%	6,7%	0,097
<i>Kostnað vegna skipulagðra tómsunda</i> N = 7.698				
Konur og kvár	16,6%	17,3%	17,2%	0,658
Karlar	10,1%	13,2%	13,1%	0,008**
Öll	13,2%	15,0%	15,0%	0,039*
<i>Kostnað vegna skólaferðalags eða annarra viðburða tengdum skóla (t.d. öskudagsbúning, sérstakt nesti eða búnað)</i> N = 7.698				
Konur og kvár	10,8%	7,7%	7,8%	0,002**
Karlar	5,1%	6,6%	6,6%	0,066
Öll	7,8%	7,1%	7,1%	0,318
<i>Kostnað vegna félagslífs (s.s. afmælisgjafir fyrir vini, bíóferðir eða önnur affreying með vinum)</i> N = 7.698				
Konur og kvár	20,5%	16,8%	16,9%	0,007**
Karlar	6,3%	14,4%	14,2%	0,000**
Öll	13,0%	15,5%	15,4%	0,006**

*framhald á næstu síðu

<i>Kostnað við að halda afmæli eða veislur vegna barns (s.s. fermingu, útskrift)</i>				<i>N = 7.699</i>
Konur og kvár	19,6%	14,9%	15,0%	0,000**
Karlar	7,6%	11,2%	11,1%	0,001**
Öll	13,3%	12,9%	12,9%	0,632
<i>Afmælis- og/eða jólagjafir</i>				<i>N = 7.698</i>
Konur og kvár	25,5%	17,1%	17,4%	0,000**
Karlar	11,4%	16,5%	16,3%	0,000**
Öll	18,0%	16,8%	16,8%	0,177
<i>Nauðsynlegan fatnað</i>				<i>N = 7.698</i>
Konur og kvár	27,4%	16,4%	16,7%	0,000**
Karlar	13,9%	12,6%	12,6%	0,223
Öll	20,3%	14,3%	14,5%	0,000**
<i>Eins næringarríkan mat og þú telur barnið þurfa</i>				<i>N = 7.698</i>
Konur og kvár	23,5%	17,7%	17,8%	0,000**
Karlar	5,1%	11,7%	11,5%	0,000**
Öll	13,8%	14,4%	14,4%	0,456

Tafla 16 sýnir hlutfall foreldra með börn á heimili undir 18 ára aldri sem hafa ekki getað greitt fyrir einhverja þeirra 12 þátta sem spurt var um í könnuninni og greint frá í töflu 15 samantekið. Niðurstöðurnar sýna að ögn lægra hlutfall foreldra innan Bárunnar hefur getað staðið straum af öllum þeim 12 kostnaðarþáttum sem snerta börn þeirra og nefndir voru í könnuninni (58,3% á mótí 62,8%). Svipað hlutfall foreldra í Bárunni og foreldra í öðrum stéttarfélögum höfðu ekki efni á einum þætti (9,8% á mótí 9,9%) en herra hlutfall foreldra í Bárunni höfðu ekki efni á tveimur (12,3% á mótí 7,7%) og þremur (8,6% á mótí 6,3%) þáttum. Hins vegar hafði ögn lægra hlutfall foreldra í Bárunni ekki efni á fjórum (3,2% á mótí 4,5%) og sex þáttum eða fleiri (5% á mótí 6%) en mjög svipað hlutfall hafði ekki efni á fimm þáttum (2,8% á mótí 2,7%).

Mun herra hlutfall fedra en mæðra í Bárunni hafa getað staðið straum af öllum þeim 12 kostnaðarþáttum sem snerta börn þeirra (70,9% á mótí 44,1%). Að sama skapi er herra hlutfall mæðra sem ekki hefur efni á einum (13,8% á mótí 6,3%), tveimur (14,7% á mótí 10,1%), þremur (9,8% á mótí 7,6%), fjórum (3,9% á mótí 2,5%), fimm (5,9% á mótí 0%) og sex þáttum eða fleiri (7,8% á mótí 2,5%) fyrir börn sín.

Tafla 16. Fjárskortur síðastliðna 12 mánuði komið í veg fyrir að hægt sé að greiða grunnþætti fyrir börn (samanteknir þættir).

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Engan þátt	44,1%	59,0%	58,6%	0,000**
Einn þátt	13,8%	10,0%	10,1%	N = 3.483
Tvo þætti	14,7%	8,9%	9,1%	
Þrjá þætti	9,8%	7,0%	7,1%	
Fjóra þætti	3,9%	5,7%	5,6%	
Fimm þætti	5,9%	3,0%	3,1%	
Sex þætti eða fleiri	7,8%	6,5%	6,5%	
<i>Karlar</i>				
Engan þátt	70,9%	65,9%	66,0%	0,000**
Einn þátt	6,3%	9,8%	9,7%	N = 4.215
Tvo þætti	10,1%	6,7%	6,8%	
Þrjá þætti	7,6%	5,8%	5,8%	
Fjóra þætti	2,5%	3,6%	3,6%	
Fimm þætti	0%	2,5%	2,5%	
Sex þætti eða fleiri	2,5%	5,6%	5,6%	
<i>Öll</i>				
Engan þátt	58,3%	62,8%	62,7%	0,000**
Einn þátt	9,8%	9,9%	9,9%	N = 7.698
Tvo þætti	12,3%	7,7%	7,8%	
Þrjá þætti	8,6%	6,3%	6,4%	
Fjóra þætti	3,2%	4,5%	4,5%	
Fimm þætti	2,8%	2,7%	2,7%	
Sex þætti eða fleiri	5,0%	6,0%	6,0%	

3.2.9 Samantekt - fjárhagsstaða Bárufélaga

Niðurstöður könnunarinnar sýna að fjárhagsstaða félagsfólks Bárunnar er almennt verri en félagsfólks annarra aðildarfélaganna inna ASÍ og BSRB á öllum þeim heildarmælikvörðum sem notaðir voru til að meta fjárhagsstöðu.

Hærra hlutfall Bárufélaga en launafólks í öðrum aðildarfélögum ASÍ og BSRB eiga erfitt með að ná endum saman (42,8% á móti 39,7%), geta ekki mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar (42,6% á móti 37,2%), meta fjárhagsstöðu sína mun verri en fyrir ári (16,4% á móti 12,9%), hafa þurft eina eða fleiri tegundir fjárhagsaðstoðar (22,2% á móti 19,9%) og eru með smálán eða skammtímalán (21,1% á móti 15,5%). Til viðbótar er hærra hlutfall foreldra í Bárunni sem á undanförunum 12 mánuðum hafa ekki haft efni á einhverjum þeirra 12 grunnþátta er varða grunnþætti fyrir börn sem spurt var um (41,7% á móti 37,1%).

Fjárhagsstaða kvenna er verri en karla í Bárunni. Hærra hlutfall kvenna á erfitt með að ná endum saman (48,4% á móti 38,1%), geta ekki mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar (48,9% á móti 37,2%), hafa þurft einhverskonar fjárhagsaðstoð á síðastliðnum 12 mánuðum (27,3% á móti 17,9%), eru með yfirdrátt (38,6% á móti 28%), smálán/skammtímalán (21,9% á móti 20,3%) og lán hjá vini eða fjölskyldumeðlim (17,6% á móti 14,8%). Auk þess er mikill munur á stöðu mæðra og feðra innan Bárunnar. Mun hærra hlutfall mæðra í Bárunni hafa ekki haft efni á einhverjum þeirra 12 atriða sem spurt var um í könnuninni og varða grunnþætti fyrir börn (55,9% á móti 29%) og raunar hefur tæplega fimmtingur mæðra í Bárunni ekki efni á fjórum eða fleiri þeirra grunnþáttum fyrir börnin sín (17,6% á móti 5%).

3.3 Staða á húsnæðismarkaði

Hér á eftir verður staða félagsfólks Bárunnar á húsnæðismarkaði borin saman við stöðu annars félagsfólks innan ASÍ og BSRB. Fyrst er greint frá stöðu á húsnæðismarkaði það er hvort félagsfólk sé í eigin húsnæði, leiguhúsnæði á almennum markaði, leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrifnum leigufélögum, búseturéttaríbúðum, húsnæði á vegum atvinnurekanda eða hjá foreldrum/ættingjum. Því næst er greint frá gerð og stærð húsnæðis, hversu vel húsnæði hentar fjölskyldunni, hve oft launafólk hefur flutt eða skipt um húsnæði á síðastliðnum fimm árum og byrði af húsnæðiskostnaði.

3.3.1 Staða á húsnæðismarkaði

Tafla 17 sýnir að ríflega helmingur félagsfólks Bárunnar (55,1%) býr í eigin húsnæði sem er lægra hlutfall en meðal félagsfólks annarra stéttarfélag (62,1%). Einnig er ögn lægra hlutfall Bárufélaga sem býr í leiguhúsnæði á almennum markaði (16,6% á móti 18,5%) og í leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrifnum leigusamtökum (1,8% á móti 3,3%). Hins vegar er þó nokkuð hærra hlutfall Bárufélaga sem býr í leiguhúsnæði á vegum atvinnurekanda (9,9% á móti 2,2%) og ögn hærra hlutfall býr hjá foreldrum eða ættingjum (8% á móti 6,9%).

Nokkuð svipað hlutfall kvenna og karlar innan Bárunnar býr í eigin húsnæði (54,2% á móti 55,8%), í leiguhúsnæði á almennum markaði (16,2% á móti 16,8%), í leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrifnum leigusamtökum (2,2% á móti 1,6%) og í búsetuíbúðum hjá húsnæðissamvinnufélagi (0,5% á móti 1,1%). Hins vegar er hærra hlutfall Bárúkarla en Bárúkvenna sem býr í leiguhúsnæði á vegum atvinnurekanda (11,1% á móti 8,5%) og lægra hlutfall hjá foreldrum eða ættingjum (5,8% á móti 10,7%).

Tafla 17. Staða á húsnæðismarkaði.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>P</i> -gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Eigin húsnæði	54,2%	62,1%	61,9%	0,000**
Leiguhúsnæði á almennum markaði	16,2%	18,5%	18,4%	<i>N</i> = 8.604
Búsetuíbúð hjá húsnæðissamvinnufélagi	0,5%	2,0%	1,9%	
Leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrífnum leigusamtökum	2,2%	3,7%	3,6%	
Leiguhúsnæði á vegum atvinnurekanda	8,5%	1,7%	1,8%	
Hjá foreldrum/ættingjum	10,7%	7,1%	7,2%	
Annað	7,7%	5,1%	5,1%	
<i>Karlar</i>				
Eigin húsnæði	55,8%	62,1%	61,9%	0,000**
Leiguhúsnæði á almennum markaði	16,8%	18,5%	18,5%	<i>N</i> = 10.501
Búsetuíbúð hjá húsnæðissamvinnufélagi	1,1%	1,8%	1,8%	
Leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrífnum leigusamtökum	1,6%	3,0%	2,9%	
Leiguhúsnæði á vegum atvinnurekanda	11,1%	2,6%	2,8%	
Hjá foreldrum/ættingjum	5,8%	6,9%	6,8%	
Annað	7,9%	5,3%	5,3%	
<i>Öll</i>				
Eigin húsnæði	55,1%	62,1%	61,9%	0,000**
Leiguhúsnæði á almennum markaði	16,6%	18,5%	18,4%	<i>N</i> = 19.105
Búsetuíbúð hjá húsnæðissamvinnufélagi	0,8%	1,9%	1,8%	
Leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrífnum leigusamtökum	1,8%	3,3%	3,2%	
Leiguhúsnæði á vegum atvinnurekanda	9,9%	2,2%	2,4%	
Hjá foreldrum/ættingjum	8,0%	6,9%	7,0%	
Annað	7,8%	5,2%	5,2%	

3.3.2 Gerð húsnæðis

Tafla 18 sýnir gerð húsnæðis Bárufólks í samanburði við félagsfólk annarra aðildarféлага ASÍ og BSRB. Hæst hlutfall Bárufélaga býr í einbýlishúsi eða 27,3% sem er nokkuð herra hlutfall en gengur meðal félagsfólks annarra stéttarféлага (21,9%). Sömuleiðis býr herra hlutfall Bárufélaga í raðhúsi eða parhúsi (24,2% á móti 16,7%). Mun lægra hlutfall Bárufélaga í íbúð í fjölbýlishúsi (26,1% á móti 46,7%) en ögn herra hlutfall býr í aukaíbúð í einbýlishúsi, parhúsi eða raðhúsi (6,7% á móti 4,5%) og svipað hlutfall býr í herbergi (3,9% á móti 3,7%) en lítið herra hlutfall í bílskúr (2,1% á móti 1,1%) og atvinnu- eða verslunarhúsnæði (1,1% á móti 0,5%).

Bárukarlar búa í meira mæli en Bárakonur í íbúð í fjölbýlishúsi (29,5% á móti 22,2%) en herra hlutfall Bárukvenna býr hins vegar í einbýlishúsi (30,3% á móti 24,7%) og í raðhúsi eða parhúsi (26,1% á móti 22,6%). Bárukarlar búa einnig í ögn meira mæli í herbergi (4,7% á móti 3%) og atvinnu- eða verslunarhúsnæði (1,6% á móti 0,5%).

Tafla 18. Gerð húsnæðis.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Íbúð í fjölbýlishúsi	22,2%	48,0%	47,3%	0,000**
Aukaíbúð í einbýlishúsi/parhúsi/raðhúsi	7,3%	4,7%	4,7%	N = 8.586
Raðhús/parhús	26,1%	16,1%	16,4%	
Einbýlishús	30,3%	22,0%	22,2%	
Herbergi	3,0%	2,6%	2,6%	
Bílskúr	2,2%	1,0%	1,0%	
Atvinnu- eða verslunarhúsnæði	0,5%	0,4%	0,4%	
Annars konar húsnæði	5,6%	3,5%	3,6%	
Vil ekki svara	3,0%	1,8%	1,8%	
<i>Karlar</i>				
Íbúð í fjölbýlishúsi	29,5%	45,6%	45,2%	0,000**
Aukaíbúð í einbýlishúsi/parhúsi/raðhúsi	6,3%	4,4%	4,5%	N = 10.496
Raðhús/parhús	22,6%	17,1%	17,3%	
Einbýlishús	24,7%	21,9%	21,9%	
Herbergi	4,7%	4,7%	4,7%	
Bílskúr	2,1%	1,2%	1,2%	
Atvinnu- eða verslunarhúsnæði	1,6%	0,6%	0,7%	
Annars konar húsnæði	4,7%	2,4%	2,4%	
Vil ekki svara	3,7%	2,1%	2,2%	
<i>Öll</i>				
Íbúð í fjölbýlishúsi	26,1%	46,7%	46,2%	0,000**
Aukaíbúð í einbýlishúsi/parhúsi/raðhúsi	6,7%	4,5%	4,6%	N = 19.082
Raðhús/parhús	24,2%	16,7%	16,9%	
Einbýlishús	27,3%	21,9%	22,1%	
Herbergi	3,9%	3,7%	3,7%	
Bílskúr	2,1%	1,1%	1,1%	
Atvinnu- eða verslunarhúsnæði	1,1%	0,5%	0,5%	
Annars konar húsnæði	5,1%	2,9%	2,9%	
Vil ekki svara	3,4%	2,0%	2,0%	

3.3.3 Stærð húsnæðis

Tafla 19 sýnir stærð íbúðarhúsnæðis í fermetrum meðal Bárufélaga og félagsfólks annarra aðildarfélaga ASÍ og BSRB. Taflan sýnir að talsverður munur er á stærð húsnæðis félagsfólks Bárunnar. Hærra hlutfall Bárufélaga eru í húsnæði sem eru 79 fermetrar eða minna samanborið við annað launafólk (35,8% á móti 29,7%). Lægra hlutfall Bárufélaga eru búsett í 80-119 fermetra húsnæði (26,5% á móti 34,3%) og sambærilegt hlutfall í 120 fermetra húsnæði eða stærra (32,4% á móti 32,5%).

Tafla 19. Stærð húsnæðis.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Minna en 40 fermetrar	6,1%	5,0%	5,0%	0,000**
40-59 fermetrar	10,4%	9,5%	9,5%	N = 8.589
60-79 fermetrar	13,4%	14,8%	14,8%	
80-99 fermetrar	15,6%	17,7%	17,7%	
100-119 fermetrar	15,6%	18,1%	18,0%	
120 fermetrar eða stærra	32,9%	31,2%	31,3%	
Vil ekki svara	6,1%	3,7%	3,7%	
<i>Karlar</i>				
Minna en 40 fermetrar	8,4%	7,4%	7,5%	0,000**
40-59 fermetrar	11,1%	9,2%	9,2%	N = 10.498
60-79 fermetrar	21,0%	13,4%	13,6%	
80-99 fermetrar	10,5%	16,2%	16,1%	
100-119 fermetrar	12,1%	16,8%	16,7%	
120 fermetrar eða stærra	32,1%	33,5%	33,4%	
Vil ekki svara	4,7%	3,5%	3,5%	
<i>Öll</i>				
Minna en 40 fermetrar	7,4%	6,3%	6,3%	0,000**
40-59 fermetrar	10,8%	9,3%	9,4%	N = 19.087
60-79 fermetrar	17,6%	14,1%	14,2%	
80-99 fermetrar	12,8%	16,9%	16,8%	
100-119 fermetrar	13,7%	17,4%	17,3%	
120 fermetrar eða stærra	32,4%	32,5%	32,5%	
Vil ekki svara	5,4%	3,6%	3,6%	

3.3.4 Hentugleiki húsnæðis

Þátttakendur í könnuninni voru spurð hversu vel eða illa núverandi húsnæði hentaði þeim og fjölskyldum þeirra og eru niðurstöðurnar birtar í töflu 20. Lítið lægra hlutfall Bárufélks en félagsfélks í öðrum stéttarfélögum er í mjög eða frekar hentugu húsnæði (70,9% á móti 72%). Hins vegar er hærra hlutfall sem er hvorki í hentugu né óhentugu húsnæði (17,3% á móti 15,4%) og lægra hlutfall er í húsnæði sem hentar frekar eða mjög illa (8,9% á móti 10,8%).

Lítið hærra hlutfall Bárukvenna en Bárukarla eru í mjög eða frekar hentugu húsnæði (71,8% á móti 70%). Hærra hlutfall Bárukarla en kvenna eru í húsnæði sem er hvorki hentugt né óhentugt (20% á móti 14,1%). Hins vegar er hærra hlutfall Bárukvenna en karla sem búa í frekar eða mjög óhentugu húsnæði (10,7% á móti 7,4%).

Tafla 20. *Hversu vel eða illa hentar húsnæði.*

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Mjög vel	44,0%	44,0%	44,0%	0,000**
Frekar vel	27,8%	30,2%	30,1%	<i>N</i> = 8.595
Hvorki vel né illa	14,1%	14,1%	14,1%	
Frekar illa	7,7%	7,6%	7,6%	
Mjög illa	3,0%	2,5%	2,5%	
Vil ekki svara	3,4%	1,6%	1,6%	
<i>Karlar</i>				
Mjög vel	35,8%	39,8%	39,7%	0,000**
Frekar vel	34,2%	30,4%	30,5%	<i>N</i> = 10.499
Hvorki vel né illa	20,0%	16,5%	16,5%	
Frekar illa	5,3%	8,3%	8,2%	
Mjög illa	2,1%	3,1%	3,1%	
Vil ekki svara	2,6%	1,9%	1,9%	
<i>Öll</i>				
Mjög vel	39,6%	41,7%	41,6%	0,000**
Frekar vel	31,3%	30,3%	30,3%	<i>N</i> = 19.094
Hvorki vel né illa	17,3%	15,4%	15,4%	
Frekar illa	6,4%	8,0%	7,9%	
Mjög illa	2,5%	2,8%	2,8%	
Vil ekki svara	3,0%	1,8%	1,8%	

3.3.5 Skipt um húsnæði

Tafla 21 sýnir hversu oft á síðastliðnum fimm árum Bárufélagar í samanburði við annað launafólk innan aðildarféлага ASÍ og BSRB hafa skipt um húsnæði. Ríflega þriðjungur Bárufólks hefur aldrei flutt á tímabilinu og er það lægra hlutfall en almennt meðal launafólks (35,5% á móti 44,8%). Tæplega helmingur hefur flutt einu sinni eða tvisvar (45,2% á móti 40,5%). Hærra hlutfall Bárufólks hefur flutt þrisvar eða oftár á síðastliðnum fimm árum (18,2% á móti 13,5%).

Nokkur munur er á konum og körlum innan Bárunnar þegar litið er til þess hversu oft á undanförunum fimm árum félagsfólkið hefur skipt um húsnæði. Hærra karla hafa aldrei flutt (37,5% á móti 33,1%). Hins vegar er hærra hlutfall kvenna sem hafa flutt einu sinni eða tvisvar (45,5% á móti 44,9%) og þrisvar eða oftár (19,7% á móti 17%).

Tafla 21. *Hversu oft skipt um húsnæði síðastliðin fimm ár.*

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>P</i> -gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Aldrei	33,1%	45,5%	45,1%	0,000**
Einu sinni	30,9%	27,6%	27,7%	<i>N</i> = 8.595
Tvisvar sinnum	14,6%	12,1%	12,2%	
Þrisvar sinnum	11,6%	7,7%	7,8%	
Fjórum sinnum	4,7%	3,1%	3,2%	
Fimm sinnum	1,7%	1,6%	1,6%	
Sex sinnum eða oftar	1,7%	1,5%	1,5%	
Vil ekki svara	1,7%	1,0%	1,0%	
<i>Karlar</i>				
Aldrei	37,5%	44,3%	44,2%	0,000**
Einu sinni	31,2%	29,3%	29,4%	<i>N</i> = 10.492
Tvisvar sinnum	13,7%	11,9%	11,9%	
Þrisvar sinnum	8,0%	7,1%	7,2%	
Fjórum sinnum	5,8%	3,0%	3,1%	
Fimm sinnum	2,1%	1,5%	1,5%	
Sex sinnum eða oftar	1,1%	1,5%	1,5%	
Vil ekki svara	0,5%	1,3%	1,3%	
<i>Öll</i>				
Aldrei	35,5%	44,8%	44,6%	0,000**
Einu sinni	31,1%	28,5%	28,6%	<i>N</i> = 19.087
Tvisvar sinnum	14,1%	12,0%	12,0%	
Þrisvar sinnum	9,6%	7,4%	7,4%	
Fjórum sinnum	5,3%	3,1%	3,1%	
Fimm sinnum	1,9%	1,5%	1,5%	
Sex sinnum eða oftar	1,4%	1,5%	1,5%	
Vil ekki svara	1,1%	1,1%	1,1%	

3.3.6 Byrði húsnæðiskostnaðar

Í töflu 22 má sjá samanburð milli félagsfólks Bárunnar og annars félagsfólks heildarsamtakanna tveggja þegar kemur að byrði við rekstur húsnæðis, þar með talið afborganir húsnæðislána, leigu, tryggingar, fasteignagjöld, viðhald og viðgerðir. Nokkuð svipað hlutfall Bárufélaga og félagsfólks annarra stéttarféлага býr við þunga byrði af húsnæðiskostnaði (31,8% á móti 32,5%) og lítið herra hlutfall við nokkra byrði (47,7% á móti 46%). Lægra hlutfall Bárufélaga býr hins vegar við enga byrði af húsnæðiskostnaði (12,3% á móti 15,9%).

Ögn herra hlutfall Bárúkarla en Bárúkvenna býr við þunga byrði af húsnæðiskostnaði (33,2% á móti 30,2%) og sömuleiðis við nokkra byrði (48,9% á móti 46,1%). Hins vegar er svipað hlutfall Bárúkvenna og Bárúkarlar sem búa við enga byrði af húsnæðiskostnaði (12,5% á móti 12,1%). Nokkuð herra hlutfall Bárúkvenna en karla vill ekki svara spurningunni (11,2% á móti 5,8%).

Tafla 22. Byrði húsnæðiskostnaðar.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>P</i> -gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Þung byrði	30,2%	31,9%	31,9%	0,000**
Nokkur byrði	46,1%	46,7%	46,7%	<i>N</i> = 8.569
Engin byrði	12,5%	15,0%	14,9%	
Vil ekki svara	11,2%	6,4%	6,5%	
<i>Karlar</i>				
Þung byrði	33,2%	33,0%	33,0%	0,000**
Nokkur byrði	48,9%	45,5%	45,5%	<i>N</i> = 10.494
Engin byrði	12,1%	16,7%	16,6%	
Vil ekki svara	5,8%	4,9%	4,9%	
<i>Öll</i>				
Þung byrði	31,8%	32,5%	32,5%	0,000**
Nokkur byrði	47,7%	46,0%	46,1%	<i>N</i> = 19.063
Engin byrði	12,3%	15,9%	15,8%	
Vil ekki svara	8,3%	5,6%	5,6%	

3.3.7 Fjárhagsstaða launafólks eftir stöðu á húsnæðismarkaði

Í kaflanum er greint frá fjárhagsstöðu félagsfólks Bárunnar eftir stöðu þeirra á húsnæðismarkaði hvoru tveggja meðal þeirra sem eru í leiguhúsnæði og einnig þeirra sem eru í eigin húsnæði.

Tafla 23 sýnir samanburð milli félagsfólks Bárunnar og annars félagsfólks innan ASÍ og BSRB á því hversu auðvelt eða erfitt fólk á með að ná endum saman greint eftir stöðu þeirra á húsnæðismarkaði. Niðurstöðurnar sýna að lægra hlutfall félagsfólks Bárunnar sem býr í eigin húsnæði á mjög auðvelt, auðvelt eða nokkuð auðvelt með að ná endum saman (56,5% á móti 64,5%). Hins vegar er hærra hlutfall Bárufélaga í eigin húsnæði sem eiga nokkuð erfitt, erfitt eða mjög erfitt með að ná endum saman (41% á móti 34%).

Þegar litið er til þeirra sem eru á leigumarkaði má sjá annað mynstur. Hærra hlutfall félagsfólks Bárunnar sem eru á leigumarkaði samanborið við félagsfólks í öðrum aðildarfélögum sem eru á leigumarkaði eiga mjög auðvelt, auðvelt eða nokkuð auðvelt með að ná endum saman (46,7% á móti 41,7%). Að sama skapi er lægra hlutfall Bárufólks á leigumarkaði sem á nokkuð erfitt, erfitt eða mjög erfitt með að ná endum saman (49,8% á móti 55,6%).

Tafla 23. Auðvelt eða erfitt að ná endum saman eftir stöðu á húsnæðismarkaði.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Eigin húsnæði</i>				
Mjög auðvelt	6,3%	11,5%	11,4%	0,000**
Auðvelt	10,9%	15,9%	15,8%	<i>N</i> = 11.804
Nokkuð auðvelt	39,3%	37,1%	37,1%	
Nokkur erfitt	26,8%	22,9%	22,9%	
Erfitt	9,5%	7,4%	7,4%	
Mjög erfitt	4,7%	3,7%	3,8%	
Vil ekki svara	2,5%	1,5%	1,5%	
<i>Á leigumarkaði</i>				
Mjög auðvelt	7,0%	4,7%	4,7%	0,000**
Auðvelt	15,9%	9,8%	10,0%	<i>N</i> = 4.936
Nokkuð auðvelt	23,8%	27,2%	27,1%	
Nokkur erfitt	31,2%	32,7%	32,6%	
Erfitt	13,2%	13,2%	13,2%	
Mjög erfitt	5,4%	9,7%	9,6%	
Vil ekki svara	3,6%	2,7%	2,7%	
<i>Öll</i>				
Mjög auðvelt	6,5%	9,5%	9,5%	0,000**
Auðvelt	12,6%	14,1%	14,1%	<i>N</i> = 16.740
Nokkuð auðvelt	33,9%	34,2%	34,2%	
Nokkur erfitt	28,3%	25,7%	25,8%	
Erfitt	10,8%	9,1%	9,1%	
Mjög erfitt	5,0%	5,5%	5,5%	
Vil ekki svara	2,8%	1,8%	1,9%	

Tafla 24 sýnir samanburð milli félagsfólks Bárunnar og annars félagsfólks heildarsamtakanna tveggja hvað varðar að geta mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar eftir stöðu á húsnæðismarkaði. Niðurstöðurnar sýna að ríflega helmingur Bárufélaga í eigin húsnæði gæti mætt svo háum óvæntum útgjöldum án þess að stofna til skuldar sem er þó nokkuð lægra hlutfall samanborið við félagsfólk annarra stéttarfélaganna (50,2% á móti 60,1%). Sömuleiðis er hærra hlutfall Bárufélaga sem ekki gæti mætt svo háum útgjöldum (41,5% á móti 31,3%).

Ef litið er til félagsfólks Bárunnar á leigumarkaði og staða þeirra borin saman við félagsfólk annarra aðildarfélaganna ASÍ og BSRB á leigumarkaði kemur annað mynstur í ljós. Bárufólk á leigumarkaði standa ögn betur en félagsfólks annarra stéttarfélaganna á leigumarkaði. Þannig er 43,1% Bárufélaga sem gæti mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar á móti ríflega þriðjung félagsfólks annarra stéttarfélaganna (34,3%). Sömuleiðis er lægra hlutfall Bárufélaga sem ekki gæti mætt svo háum útgjöldum (45,5% á móti 51,8%).

Tafla 24. Geta mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar eftir stöðu á húsnæðismarkaði.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Eigin húsnæði</i>				
Já	50,2%	60,1%	59,9%	0,000**
Nei	41,5%	31,3%	31,5%	N = 11.771
Veit ekki	7,5%	7,6%	7,6%	
Vil ekki svara	0,7%	1,0%	1,0%	
<i>Á leigumarkaði</i>				
Já	43,1%	34,3%	34,5%	0,000**
Nei	45,5%	51,8%	51,6%	N = 4.925
Veit ekki	11,4%	12,6%	12,5%	
Vil ekki svara	0%	1,4%	1,3%	
<i>Öll</i>				
Já	47,8%	52,5%	52,4%	0,000**
Nei	42,9%	37,3%	37,4%	N = 16.696
Veit ekki	8,9%	9,1%	9,1%	
Vil ekki svara	0,5%	1,1%	1,1%	

Tafla 25 sýnir hlutfall þeirra sem búa við skort á efnislegum gæðum eftir stöðu á húsnæðismarkaði. Niðurstöðurnar sýna að hlutfall Bárufélaga í eigin húsnæði sem ekki þurfa að neita sér um neinn þeirra efnislegu þátta sem mældir voru er lægra en meðal annarra stéttarfélaganna innan ASÍ og BSRB (56,1% á móti 67,1%). Sömuleiðis er hærra hlutfall Bárufélaga sem skortir einn (22,9% á móti 16,5%) og tvo þætti (13,2% á móti 9,6%) og búa við efnislega skort (5,3% á móti 4,3%). Sama hlutfall Bárufélaga og félagsfólks annarra stéttarfélaganna í eigin húsnæði býr við verulegan efnislegan skort (2,4%)

Ef litið er til Bárufélaga á leigumarkaði og hún borin saman við stöðu félagsfólks annarra stéttarfélaganna á leigumarkaði kemur í ljós að hlutfall Bárufélaga sem ekki þurfa að neita sér um neinn þeirra efnislegu þátta sem mældir voru er ögn hærra (37,8% á móti 35,4%) og hærra hlutfall skortir einn þátt (34,9% á móti 26,7%). Hins vegar er lægra hlutfall Bárufélaga sem skortir tvo þætti (13,9% á móti 16,4%), býr við efnislegan skort (8,7% á móti 11,6%) og verulegan efnislegan skort (4,7% á móti 9,9%).

Tafla 25. Skortur á efnislegum gæðum. Greint eftir stöðu á húsnæðismarkaði.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>P</i> -gildi
<i>Eigin húsnæði</i>				
Engin skortur	56,1%	67,1%	66,9%	0,000**
Einn þáttur	22,9%	16,5%	16,7%	<i>N</i> = 11.345
Tveir þættir	13,2%	9,6%	9,7%	
Efnislegu skortur	5,3%	4,3%	4,3%	
Verulegur efnislegur skortur	2,4%	2,4%	2,4%	
<i>Á leigumarkaði</i>				
Engin skortur	37,8%	35,4%	35,5%	0,000**
Einn þáttur	34,9%	26,7%	26,9%	<i>N</i> = 4.648
Tveir þættir	13,9%	16,4%	16,3%	
Efnislegu skortur	8,7%	11,6%	11,5%	
Verulegur efnislegur skortur	4,7%	9,9%	9,7%	
<i>Öll</i>				
Engin skortur	50,0%	57,9%	57,8%	0,000**
Einn þáttur	26,9%	19,5%	19,7%	<i>N</i> = 15.993
Tveir þættir	13,4%	11,6%	11,6%	
Efnislegu skortur	6,5%	6,4%	6,4%	
Verulegur efnislegur skortur	3,2%	4,6%	4,5%	

Tafla 26 sýnir samanburð milli félagsfólks Bárunnar og annars félagsfólks innan ASÍ og BSRB hvað varðar byrði húsnæðiskostnaðar, greint eftir stöðu á húsnæðismarkaði. Niðurstöðurnar sýna að hlutfall Bárufélaga í eigin húsnæði sem býr við þunga byrði af húsnæðiskostnaði er hærra samanborið við félagsfólk annarra stéttarféлага (34,7% á móti 29,7%). Einnig býr hærra hlutfall Bárufélaga við nokkra byrði (53,8% á móti 50%) en lægra hlutfall við enga byrði (8,2% á móti 18,1%).

Ef litið er til Bárufélaga á leigumarkaði og hún borin saman við stöðu félagsfólks annarra stéttarféлага á leigumarkaði má sjá að talsvert lægra hlutfall Bárufélaga býr við þunga byrði af húsnæðiskostnað (29,4% á móti 43%) en svipað hlutfall býr aftur á móti við nokkra byrði (42,4% á móti 42,3%). Einnig býr nokkuð hærra hlutfall Bárufélaga á leigumarkaði við enga byrði (19,6% á móti 9,7%).

Tafla 26. Byrði húsnæðiskostnaðar eftir stöðu á húsnæðismarkaði og gerð lána.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>P</i> -gildi
<i>Eigin húsnæði</i>				
Þung byrði	34,7%	29,7%	29,8%	0,000**
Nokkur byrði	53,8%	50,0%	50,1%	<i>N</i> = 11.801
Engin byrði	8,2%	18,1%	17,9%	
Vil ekki svara	3,3%	2,2%	2,2%	
<i>Á leigumarkaði</i>				
Þung byrði	29,4%	43,0%	42,6%	0,000**
Nokkur byrði	42,4%	42,3%	42,3%	<i>N</i> = 4.927
Engin byrði	19,6%	9,7%	10,0%	
Vil ekki svara	8,7%	4,9%	5,0%	
<i>Öll</i>				
Þung byrði	32,8%	33,6%	33,6%	0,000**
Nokkur byrði	49,9%	47,8%	47,8%	<i>N</i> = 16.728
Engin byrði	12,1%	15,7%	15,6%	
Vil ekki svara	5,2%	3,0%	3,0%	

3.3.8 Samantekt – staða Bárufélaga á húsnæðismarkaði

Niðurstöðurnar sýna að ríflega helmingur félagsfólks Bárunnar býr í eigin húsnæði (55,1%) sem er ögn lægra hlutfall en meðal félagsfólks annarra aðildarféлага ASÍ og BSRB (62,1%). Einnig er ögn lægra hlutfall Bárufélaga sem býr í leiguhúsnæði á almennum markaði (16,6% á móti 18,5%) og í leiguhúsnæði hjá óhagnaðardrífnum leigusamtökum (1,8% á móti 3,3%). Hins vegar er nokkuð herra hlutfall Bárufélaga sem býr í leiguhúsnæði á vegum atvinnurekanda (9,9% á móti 2,2%) og einnig er ögn herra hlutfall sem býr hjá foreldrum eða ættingjum (8% á móti 6,9%).

Bárufélagar búa í meira mæli en félagsfólk annarra stéttarféлага í húsnæði sem er 79 fermetrar eða minna (35,8% á móti 29,7%) og að sama skapi færri í 80 fermetra eða stærra húsnæði (58,9% á móti 66,8%). Ríflega þriðjungur Bárufélaga hefur aldrei flutt á síðastliðnum fimm árum sem er þó nokkuð lægra hlutfall samanborið við félagsfólk annarra stéttarféлага (35,5% á móti 44,8%). Herra hlutfall Bárufélaga hefur flutt þrisvar eða oftar á síðastliðnum fimm árum (18,2% á móti 13,5%).

Byrði húsnæðiskostnaðar mælist nokkuð sambærileg meðal félagsfólks Bárunnar og félagsfólks annarra stéttarféлага. Svipað hlutfall býr við þunga byrði af húsnæðiskostnaði (31,8% á móti 32,5%) og lítið herra hlutfall við nokkra byrði (47,7% á móti 46%). Hins vegar er lægra hlutfall með enga byrði af húsnæðiskostnaði (12,3% á móti 15,9%). Þrátt fyrir að á heildina litið sé byrði húsnæðiskostnaðar áþekkt því sem sést almennt meðal launafólks þá kemur fram annars konar mynstur í niðurstöðunum en almennt þekkist. Herra hlutfall Bárufélaga í eigin húsnæði samanborið við annað launafólk í eigin húsnæði býr við þunga byrði af húsnæðiskostnaði (34,7% á móti 29,7%). Hins vegar er lægra hlutfall leigjenda innan Bárunnar samanborið við annað launafólk á leigumarkaði sem býr við þunga byrði af húsnæðiskostnaði (29,4% á móti 43%). Þannig er herra hlutfall félagsfólks Bárunnar í eigin húsnæði en í leiguhúsnæði sem býr við þunga byrði af húsnæðiskostnaði sem er óvanalegt.

Samskonar mynstur sést þegar fjárhagsstaða félagsfólks er skoðuð nánar eftir stöðu á húsnæðismarkaði. Lægra hlutfall Bárufélaga í eigin húsnæði eiga mjög erfitt, erfitt eða nokkuð erfitt með að ná endum saman samanborið við annað launafólk í eigin húsnæði (41% á móti 34%). Einnig er herra hlutfall Bárufélaga í eigin húsnæði sem ekki gætu mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar (41,5% á móti 31,3%). Herra hlutfall býr auk þess við efnislegan skort eða verulegan efnislegan skort (7,7% á móti 6,7%).

Þessu er öfugt farið hjá Bárufélögum í leiguhúsnaði þegar staða þeirra er borin saman við annað launafólk á leigumarkaði. Lægra hlutfall þeirra á mjög erfitt, erfitt eða nokkuð erfitt með að ná endum saman (49,8% á móti 55,6%). Einnig er lægra hlutfall sem ekki gæti mætt óvæntum 80.000 kr. útgjöldum án þess að stofna til skuldar (45,5% á móti 51,8%). Auk þess er lægra hlutfall sem býr við efnislegan eða verulegan efnislegan skort (13,4% á móti 21,5%).

3.4 Heilsufar

Í kaflanum er fjallað um heilsufar félagsfólks aðildarfélaganna ASÍ og BSRB og staðan milli félagsfólks Bárunnar og annarra stéttarfélaganna borin saman. Í könnuninni voru þátttakendur spurðir um bæði líkamlega og andlega heilsu sína út frá stöðluðum sjálfsmatskvarða.

Til að meta líkamlega heilsu voru þátttakendur beðnir um að meta hana sjálfir út frá beinni spurningu um líkamlega heilsu nú um stundir. Andlega heilsan var hins vegar metin út frá PHQ-9 kvarðanum, stöðluðum spurningalista sem tekur til níu einkenna andlegrar vanlíðunar (sjá 2.4. Mælingar).

Í lífskjararannókn Hagstofu Íslands má finna upplýsingar, til ársins 2018, um sjálfmetna heilsu landsmanna, en um 77% taldi sig vera við góða heilsu það árið. Þegar upplýsingarnar eru skoðaðar með tilliti til tekjufimmtunga má hins vegar sjá að einungis um 66% þeirra í lægsta tekjufimmtunginum telja sig vera við góða heilsu á móti 86% þeirra í efsta tekjufimmtunginum (Hagstofa Íslands, 2019).

3.4.1 Líkamlegt heilsufar

Greining á sjálfmetinni líkamlegri heilsu annars vegar Bárufélaga og hins vegar félagsfólks annarra stéttarfélaganna leiddi í ljós mjög svipaða stöðu milli hópa og var munurinn ekki tölfræðilega marktækur. Niðurstöðurnar eru birtar í töflu 27. Mjög svipað hlutfall Bárufélaga og félagsfólks annarra stéttarfélaganna metur líkamlegt heilsufar sitt mjög gott (11,6% á móti 11,1%) og sama hlutfall metur það frekar gott (38,1% á móti 38,1%). Nokkuð svipað hlutfall metur líkamlegt heilsufar sitt hvorki gott né slæmt (34,1% á móti 33,4%) og frekar slæmt (14,3% á móti 14,9%) og mjög slæmt (1,9% á móti 2,6%).

Þegar litið er til líkamlegra heilsu Bárufélaga með tilliti til kyns má sjá að lægra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarla metur líkamlega heilsu sína mjög góða (8,4% á móti 14,4%) en nokkuð hærra hlutfall metur hana frekar góða (42,3% á móti 34,4%). Einnig er hærra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarlar sem metur líkamlega heilsu sína freka slæma (16,8% á móti 12,2%) en lægra hlutfall metur hana mjög slæma (0,9% á móti 2,8%).

Tafla 27. Líkamlegt heilsufar.

	Báran	Önnur félög	Samtals	P-gildi
<i>Konur og kvár</i>				
Mjög gott	8,4%	9,4%	9,4%	0,000**
Frekar gott	42,3%	38,8%	38,9%	N = 8.313
Hvorki gott né slæmt	31,7%	33,2%	33,2%	
Frekar slæmt	16,8%	15,6%	15,7%	
Mjög slæmt	0,9%	2,9%	2,9%	
<i>Karlar</i>				
Mjög gott	14,4%	12,4%	12,4%	0,000**
Frekar gott	34,4%	37,5%	37,5%	N = 10.081
Hvorki gott né slæmt	36,1%	33,5%	33,6%	
Frekar slæmt	12,2%	14,3%	14,2%	
Mjög slæmt	2,8%	2,3%	2,3%	
<i>Öll</i>				
Mjög gott	11,6%	11,0%	11,0%	0,058
Frekar gott	38,1%	38,1%	38,1%	N = 18.394
Hvorki gott né slæmt	34,1%	33,4%	33,4%	
Frekar slæmt	14,3%	14,9%	14,9%	
Mjög slæmt	1,9%	2,6%	2,6%	

3.4.2 Andlegt heilsufar

Tafla 28 sýnir samanburð milli félagsfólks Bárunnar og annars félagsfólks innan ASÍ og BSRB hvað varðar andlega heilsu. Niðurstöðurnar sýna að herra hlutfall Bárufélaga samanborið við félagsfólk annarra stéttarfélaganna býr við slæma andlega heilsu (40,5% á móti 34,6%). Þegar litið er til hvers einkennis fyrir sig má sjá að lægra hlutfall Bárufélaga hefur nær daglega haft lítinn áhuga eða upplifað litla gleði við að gera hlutina (11,2% á móti 12,9%), verið niðurdregin, döpur, eða vonlaus (8,3% á móti 10,4%). Hins vegar er herra hlutfall Bárufélaga sem hefur nær daglega fundið fyrir þreytu eða orkuleysi (24,8% á móti 22,6%). Nokkuð svipað hlutfall hefur nær daglega átt erfitt með að sofna eða sofa alla nóttina (18,1% á móti 18,6%), verið lystarlaus eða borðað of mikið (11,3% á móti 10,7%), liðið illa með sjálf sig eða fundist þau ekki hafa staðið sig í stykkinu gagnvart sjálfu sér eða fjölskyldu sinni (13,4% á móti 13%), átt í erfiðleikum með einbeitingu (11,8% á móti 11,2%) og hreyft sig eða talað svo hægt að aðrir hafa tekið eftir því eða hið gagnstæða, verið eirðarlaus og hreyft sig miklu meira en venjulega (5,7% á móti 5%) og hugsað að það væri betra ef þau væru dáið eða um að skaða sig (2,5% á móti 2,7%).

Þegar litið er til andlegrar heilsu Bárufélaga eftir kyni má sjá að herra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarla finnur nær daglega fyrir sjö af þeim níu einkennum sem spurt var um. Að sama skapi mælist herra hlutfall Bárúkvenna með slæma andlega heilsu (45,1% á móti 36,5%). Herra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarla hafa nær daglega upplifað lítinn áhuga eða gleði við að gera hlutina (13,4% á móti 9,3%), verið niðurdregnar, daprar eða vonlausar (9,6% á móti 7,2%), fundið fyrir

þreytu eða orkuleysi (29,6% á móti 20,6%), verð lystarlausar eða borðað of mikið (14,8% á móti 7,2%), liðið illa með sjálfar sig eða að þær hafi ekki staðið sig í stykkinu gagnvart fjölskyldu sinni (15,7% á móti 11,5%), átt erfitt með einbeitingu (13,4% á móti 10,4%) og hreyft sig eða talað svo hægt að aðrir hafa tekið eftir því eða hið gagnstæða, verið eirðarlaus og hreyft sig miklu meira en venjulega (6,5% á móti 5%). Hins vegar er hærra hlutfall Bárukarla en Bárukvenna sem hafa nær daglega hugsað að betra væri ef þeir væru dánir eða hugsað um að skaða sig (3,9% á móti 0,9%).

Tafla 28. Hlutfall launafólks sem finnur nánast daglega fyrir neikvæðum andlegum einkennum.

	Báran	Önnur félög	Samtals	<i>p</i> -gildi
<i>Litlum áhuga eða gleði við að gera hlutina</i>				
				<i>N</i> = 18.403
Konur og kvár	13,4%	13,1%	13,1%	0,000**
Karlar	9,3%	12,8%	12,7%	0,000**
Öll	11,2%	12,9%	12,9%	0,000**
<i>Verið niðurdregin, döpur, vonlaus</i>				
				<i>N</i> = 18.374
Konur og kvár	9,6%	10,7%	10,7%	0,000**
Karlar	7,2%	10,1%	10,0%	0,000**
Öll	8,3%	10,4%	10,3%	0,000**
<i>Átt erfitt með að sofna eða sofa alla nóttina</i>				
				<i>N</i> = 18.420
Konur og kvár	17,7%	20,7%	20,6%	0,000**
Karlar	18,5%	16,8%	16,8%	0,000**
Öll	18,1%	18,6%	18,5%	0,000**
<i>Fundið fyrir þreytu og orkuleysi</i>				
				<i>N</i> = 18.333
Konur og kvár	29,6%	27,0%	27,1%	0,000**
Karlar	20,6%	19,0%	19,1%	0,000**
Öll	24,8%	22,6%	22,7%	0,000**
<i>Átt við lystarleysi eða ofát</i>				
				<i>N</i> = 18.243
Konur og kvár	14,8%	12,9%	12,9%	0,000**
Karlar	8,2%	8,8%	8,8%	0,000**
Öll	11,3%	10,7%	10,7%	0,000**
<i>Liðið illa með sjálfst sig eða fundist þau ekki hafa stadið sig í stykkinu gagnvart sjálfum sér eða fjölskyldu sinni</i>				
				<i>N</i> = 18.405
Konur og kvár	15,7%	13,8%	13,9%	0,000**
Karlar	11,5%	12,3%	12,3%	0,000**
Öll	13,4%	13,0%	13,0%	0,000**
<i>Átt í erfðleikum með einbeitingu</i>				
				<i>N</i> = 18.381
Konur og kvár	13,4%	12,5%	12,5%	0,000**
Karlar	10,4%	10,1%	10,1%	0,000**
Öll	11,8%	11,2%	11,2%	0,000**
<i>Hreyft sig eða talað svo hægt að aðrir hafa tekið eftir því eða hið gagnstæða – verið eirðarlaus eða óróleg og hreyft sig miklu meira en venjulega</i>				
				<i>N</i> = 18.361
Konur og kvár	6,5%	4,9%	5,0%	0,000**
Karlar	5,0%	5,0%	5,0%	0,000**
Öll	5,7%	5,0%	5,0%	0,000**
<i>Hugsað um að það væri betra að vera dáin(n) eða hugsað um að skaða þig á einhvern hátt</i>				
				<i>N</i> = 18.358
Konur og kvár	0,9%	2,2%	2,2%	0,000**
Karlar	3,9%	3,1%	3,1%	0,000**
Öll	2,5%	2,7%	2,7%	0,000**
<i>Slæm andleg heilsa samkvæmt PHQ-9 skalanum (10-27 punktar á heildarkvarða)</i>				
				<i>N</i> = 18.269
Konur og kvár	45,1%	38,0%	38,2%	0,000**
Karlar	36,5%	31,8%	32,0%	0,000**
Öll	40,5%	34,6%	34,8%	0,000**

3.4.3 Samantekt - heilsufar Bárufélaga

Greining á sjálfmetinni líkamlegri heilsu annars vegar Bárufélaga og hins vegar félagsfólks annarra stéttarféлага leiddi í ljós mjög svipaða stöðu milli hópa og var ekki um tölfræðilega marktækan mun að ræða. Ríflega 1 af hverjum 10 Bárufélögum metur líkamlega heilsu sína mjög góða og tæplega 4 af hverjum 10 metur hana frekar góða. Um þriðjungur metur hana hvorki góða né slæma. Sömuleiðis er ríflega 1 af hverjum 10 sem metur líkamlega heilsu sína slæma.

Þegar litið er til andlegs heilsufar sést nokkur munur á líðan félagsfólks Bárunnar samanborið við launafólk í öðrum aðildarfélögum. Hærra hlutfall félagsfólks Bárunnar býr við slæma andlega heilsu (40,5% á móti 34,8%). Auk þess er hærra hlutfall Bárúkvenna en Bárúkarla býr við slæma andlega heilsu (45,1% á móti 36,5%) en það er í samræmi við aðrar niðurstöður rannsókna Vörðu um líðan launafólks þar sem andleg líðan kvenna mælist ávallt verri en karla.

3.5 Mismunun á vinnumarkaði

Tafla 29 sýnir samanburð milli félagsfólks Bárunnar og annars félagsfólks innan ASÍ og BSRB hvað varðar mismunun á íslenskum vinnumarkaði á undanförunum tveimur árum. Niðurstöðurnar sýna að lægra hlutfall félagsfólks Bárunnar hafa ekki orðið fyrir mismunun á vinnumarkaði síðustu tvö ár (61,1% á móti 69,3%). Þegar litið er til afmarkaðra þátt kemur þó nokkuð breytileg staða í ljós. Þannig eru hlutfallslega færri Bárufélagar sem hafa orðið fyrir mismunun á grundvelli aldurs (4,8% á móti 5,5%) og kyns (4% á móti 4,3%) en hlutfallslega fleiri á grundvelli uppruna (15,8% á móti 9,2%), fötlunar eða skertrar starfsgetu (2,6% á móti 1,4%) og af öðrum ástæðum (9,8% á móti 8,3%).

Tafla 29. Mismunun á íslenskum vinnumarkaði á undanförunum tveimur árum.

	Báran	Önnur félög	Samtals	N	P-gildi
Já vegna aldurs	4,8%	5,5%	5,5%	18.138	0,043*
Já vegna kyns	4,0%	4,3%	4,3%	18.002	0,363
Já vegna uppruna	15,8%	9,2%	9,3%	18.139	0,000**
Já vegna fötlunar eða skertrar starfsgetu	2,6%	1,4%	1,4%	18.138	0,000**
Já af öðrum ástæðum	9,8%	8,3%	8,4%	18.138	0,001**
Nei hef ekki orðið fyrir mismunun	61,1%	69,3%	69,1%	18.138	0,000**

Heimildarskrá

- Agnes Agnarsdóttir, Hafrún Kristjánsdóttir, Jakob Smári, Jón Friðrik Sigurðson, & Pétur Tyrfingsson. (e.d.). *PHQ-9 í íslenskri þýðingu*.
- Andri Steinþór Björnsson, Karen Jónsdóttir, Signý Sigurðardóttir, Inga Wessman, Ólafía Sigurjónsdóttir, Auður Sjöfn Þórisdóttir, Jóhann Pálmar Harðarsons, & Guðmundur Arnkelsson. (2018). Próffræðilegir eiginleikar Sheehan Disability Scale, Quality of Life Scale og Patient Health Questionnaire í íslenskri þýðingu. *Tímarit Sálfræðingafélags Íslands*, 23, 91-100.
- Hagstofa Íslands. (2019). *Fólk við góða heilsu eftir kyni og tekjufimmtungum 2004-2018*.
- Hagstofa Íslands. (2020). *Fjárhagur/Viðtakendur fjárhagsaðstoðar*.
- Hagstofa Íslands. (2022a). *Heimili í fjárhagsvandráðum eftir heimilisgerð 2004-2021*.
- Hagstofa Íslands. (2022b). *Íþyngjandi húsnæðiskostnaður heimila eftir stöðu á húsnæðismarkaði 2004-2021*.
- Hagstofa Íslands. (2022c). *Mannfjöldi eftir sveitarfélögum, kyni, ríkisfangi og ársfjórðungum 2010-2022*.
- Hagstofa Íslands. (2022d). *Skortur á efnislegum gæðum eftir heimilisgerð og stöðu á húsnæðismarkaði 2008-2021*.
- Hagstofa Íslands. (2023). *Mesta fjölgun íbúa frá upphafi*.
- Kroenke, K., & Spitzer, R. L. (2002). The PHQ-9: A new depression diagnostic and severity measure. *Psychiatric Annals*, 32(9), 509-515.
- Varða – rannsóknarstofnun vinnumarkaðarins. (2024). *Staða launafólks á Íslandi: Niðurstöður spurningakönnunar meðal féлага í aðildarfélögum ASÍ og BSRB*.

Viðauki I

Yfirlit yfir forsendur þeirrar hópaskiptingar sem notuð er í greiningum á niðurstöðum könnunarinnar.

<i>Uppruni</i>	
<i>Innfæddur</i>	Einstaklingur sem er fæddur á Íslandi og á foreldra sem fæddir eru á Íslandi
<i>Innflytjandi</i>	Einstaklingur sem er fæddur erlendis og á foreldra sem fæddir eru erlendis
<i>Einstaklingur með erlendan bakgrunn</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Einstaklingur sem er fæddur á Íslandi og á annað foreldri sem er erlent2. Einstaklingur sem er fæddur á Íslandi og á foreldra sem báðir eru fæddir erlendis